

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น สาขาวิชารัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

The Feasibility Study of Doctor of Political Science Program in Local

Politics and Governments, School of Political Science,

Sukhothai Thammathirat Open University

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนศักดิ์ สายจำปา

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประจำปี 2560

ประเภทการวิจัยสถาบัน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ชื่อเรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอก
การเมืองการปกครองท้องถิ่น สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนศักดิ์ สายจำปา
ปีที่แล้วเสร็จ 2563

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาความเป็นไปได้ และความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา บุคลากรของท้องถิ่น ทั้งข้าราชการการเมือง และพนักงานส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับความต้องการในการศึกษา วิธีการและรูปแบบในการเรียนการสอน สำหรับการศึกษาในหลักสูตรระดับปริญญาเอก ด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น สำหรับการศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ

1. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น

จากการศึกษาวิเคราะห์พบว่า มีความเป็นไปได้ในการเปิดสอนหลักสูตรดังกล่าว โดยการศึกษาจากประเด็นดังนี้

บริบทการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นซึ่งเป็นผลพวงจากการพัฒนาประเทศส่งผลให้เกิดความเจริญกับประเทศในด้านเศรษฐกิจ สังคมมาก และส่งผลให้เกิดความเป็นเมือง (Urbanization) ขึ้นในท้องถิ่นทั่วประเทศโดยที่เขตชนบทมีลดลงในขณะที่เขตกึ่งเมืองกึ่งชนบทและเขตเมืองมีเพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนที่อยู่อาศัยในเมืองอย่างมาก และส่งผลกระทบต่อการบริหารท้องถิ่นโดยตรงคือ ผู้บริหารท้องถิ่นต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ทางด้านการบริหารเมืองและบริหารงานแบบมืออาชีพมากขึ้น ทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นและบุคลากรท้องถิ่นต้องหาความรู้เพิ่มเติมอย่างเร่งด่วนเพื่อเสริมการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพรวมทั้ง การประกาศใช้พระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ทำให้ระบบการบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือนเปลี่ยนแปลงไปจากระบบเดิมที่เป็นระบบจำแนกตำแหน่ง (Position Classification, PC) มาเป็นระบบสมรรถนะ (Competence Based) ที่ให้ความสำคัญกับความรู้ความสามารถของข้าราชการที่จะนำไปสู่สมรรถนะในการปฏิบัติงานที่สูงขึ้นซึ่งมีแหล่งที่มาจากการศึกษาที่สูงขึ้น ทักษะ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในตำแหน่ง ทำให้เป็นแรงจูงใจให้

ข้าราชการต้องแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ประกอบกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ส่งผลให้ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องมีการพัฒนาความรู้และเปิดโลกทัศน์ให้ทันต่อเหตุการณ์ทั้งในและนอกประเทศ

ความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยหรือกำลังศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยซึ่งข้าราชการส่วนท้องถิ่นในระดับปฏิบัติการ ซึ่งการจบการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยเพียงพอสำหรับการปฏิบัติงาน ช่วยลดระยะเวลาในการสอบเลื่อนตำแหน่งไปสองปี แต่ในระดับปริญญาเอกอาจยังไม่มีผลจำเป็น แต่สำหรับข้าราชการส่วนท้องถิ่นที่เป็นระดับบริหาร ได้แก่ ปลัด รองปลัด และผู้บริหารระดับสำนัก กองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสนใจในการศึกษาระดับปริญญาเอกทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น เนื่องจากเห็นว่า ตรงกับงานที่ปฏิบัติอยู่และเป็นการสร้างสมรรถนะในการบริหารงานให้สูงขึ้นเป็นที่ยอมรับของผู้บริหารท้องถิ่นและผู้ได้บังคับบัญชามากขึ้น สำหรับผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากทางเลือกตั้ง เห็นว่ามีความสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้บริหารท้องถิ่นในฐานะที่เป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเป็นการเพิ่มความรู้ความสามารถ และที่สำคัญเป็นการเพิ่มภาพลักษณ์ของผู้บริหารท้องถิ่นให้สูงขึ้นในสายตาของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

วิธีการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานระหว่างการเผชิญหน้าและการศึกษาทางไกลทำให้กลุ่มผู้สนใจสามารถเรียนได้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งทำให้โอกาสที่มหาวิทยาลัยฯ จะสามารถจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ได้มีสูงขึ้น โดยการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคที่มหาวิทยาลัยฯ จัดอยู่ในขณะนี้อาจไม่สอดคล้องกับภาระงานและเวลาของกลุ่มตัวอย่างที่สนใจศึกษาระดับปริญญาเอก วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น หากใช้รูปแบบที่เรียกว่า “การเรียนวิชาเดียวต่อเนื่อง ” หรือ Block course สามารถทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจในสาระสำคัญของวิชาได้ทีละวิชาก่อนที่จะมีการประเมินผล (การสอบ) เมื่อสิ้นสุดการสอนในแต่ละวิชา ดังนั้น หากมีการปรับวิธีการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับภารกิจและความต้องการของผู้เรียนก็จะทำให้โอกาสในการจัดการสอนในระดับดุษฎีบัณฑิตทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นมีมากขึ้น

สาระสำคัญของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของการเปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้ผู้ที่เข้าศึกษาสามารถนำเอาองค์ความรู้ประยุกต์กับสภาพความเป็นจริงที่เป็นอยู่ในทางปฏิบัติ โดยกลุ่มผู้ศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากทางเลือกตั้งและข้าราชการประจำ ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า เนื้อหาของหลักสูตรควรเป็นการนำเอาข้อเท็จจริงในพื้นที่มาสนทนาและนำแนวคิดทฤษฎีมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อแก้ไขหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น โดยให้ความสำคัญกับบูรณาการองค์ความรู้ทางการเมือง การปกครอง และการบริหารเข้าด้วยกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้เรียนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกด้วย

การเพิ่มพูนความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียน การลงพื้นที่ภาคสนามก็มีความจำเป็นในการได้รู้และเข้าใจพื้นที่ท้องถิ่นที่มีความแตกต่างหลากหลายกันและนำมาสมมนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังเห็นพ้องกันว่า การศึกษาดูงานการเมืองการปกครองท้องถิ่นในต่างประเทศก็มีความจำเป็นเช่นกันเพื่อขยายโลกทัศน์ของผู้เรียนและเติมประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้แก่กลุ่มผู้เรียนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานที่ทำงานของตนในท้องถิ่น ซึ่งหากมหาวิทยาลัยจัดให้มีการศึกษาดูงานควบคู่ไปกับการศึกษาในห้องเรียนด้วยก็จะเป็นประโยชน์และสนองความต้องการของนักศึกษา

การสนับสนุนผู้เรียนของมหาวิทยาลัยฯ หากผู้เรียนในระดับบัณฑิตศึกษาสามารถผ่อนชำระค่าเรียนได้เป็นรายเดือนหรือรายสามเดือนก็จะทำให้เป็นการผ่อนเบาภาระของผู้เรียนหรือหากมหาวิทยาลัยฯ มีกองทุนกู้เรียนได้ก็จะยิ่งช่วยให้มีผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น ด้วยสภาวะเศรษฐกิจและรายจ่ายที่ผู้เรียนส่วนใหญ่จะมีครอบครัวที่ต้องดูแล รวมถึงค่าครองชีพที่สูงขึ้น การผ่อนชำระค่าเล่าเรียนจะช่วยให้รายจ่ายไม่กระจุกตัวในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเป็นจำนวนมาก และผู้เรียนสามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินได้ดีขึ้น หากมหาวิทยาลัยมีการพิจารณาให้การสนับสนุนในเรื่องนี้ก็จะทำให้มีโอกาสมากขึ้นที่จะมีผู้สนใจมาศึกษาในหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น

ค่าใช้จ่ายและจุดคุ้มทุนในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาเอก ค่าใช้จ่ายและจุดคุ้มทุนในการจัดการศึกษาระดับปริญญาเอก ซึ่งกองแผนงาน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้จัดทำข้อมูลวิธีการคำนวณแล้วเสร็จในเดือนกันยายน 2560 จากการคำนวณต้นทุนค่าใช้จ่ายที่มหาวิทยาลัยจะต้องจ่ายเพื่อให้นักศึกษาในหลักสูตร 1 คน ตั้งแต่เข้าศึกษาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษาพบว่า สำหรับหลักสูตรระดับปริญญาเอก จะแบ่งการคำนวณตามจำนวนเงินที่นักศึกษาต้องจ่ายในระบบเหมาจ่ายที่แตกต่างกันในแต่ละหลักสูตร ซึ่งโดยปกตินักศึกษาจะจ่ายค่าลงทะเบียนเรียนเป็นระบบเหมาจ่าย โดยของสาขาวิชารัฐศาสตร์ นักศึกษาจะต้องชำระค่าลงทะเบียนภาคการศึกษาละ 65,000 บาท เรียนภาคการศึกษาละ 2 ชุดวิชา รวม 4 ชุดวิชา แล้วจึงสอบวัดคุณสมบัติ และทำดุษฎีนิพนธ์ ตามกำหนดหลักสูตร 3 ปี โดยสามารถศึกษาได้ 3 เท้าของระยะเวลาปกติ

สรุปได้ว่า มีความเป็นไปได้ของการจัดการศึกษาระดับปริญญาเอกรัฐศาสตรด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นเนื่องจากมีความต้องการของกลุ่มบุคลากรการศึกษาโดยเฉพาะในฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำระดับสูงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ในส่วนของมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อสาขาวิชารัฐศาสตร์

1.1 ควรมีการเตรียมความพร้อมในการเปิดการศึกษาในหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่นโดยเฉพาะทางด้านคณาจารย์ที่จะประจำหลักสูตรและสอนโดยจำเป็นต้องมีอัตรากำลังตำแหน่งอาจารย์ให้เพียงพอตามที่ สกอ. กำหนดโดยในขั้นต่ำได้แก่

อาจารย์ประจำหลักสูตร 1 คนต่อนักศึกษา 5 คน ซึ่งหากสาขาฯ กำหนดเป้าหมายนักศึกษาปริญญาเอก 10 คน ต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตรอย่างน้อย 2 คน และในขณะเดียวกัน ควรวางแผนสนับสนุนให้คณาจารย์ที่จะประจำหลักสูตรได้ทำวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีความรู้เชิงลึกทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นให้มากขึ้น รวมถึงการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมาร่วมให้ความรู้ โดยมีเป้าหมายในการเปิดหลักสูตรนี้ภายใน 5 ปี

1.2 วิธีการจัดการเรียนการสอนเป็นแบบ Block course สำหรับหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายของมหาวิทยาลัยและหลักสูตรซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีงานทำอยู่แล้วโดยวิธีการแบบ Block course จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถได้รับความรู้ความเต็มที่จะจบการศึกษาได้ในเวลาที่เหมาะสมเช่น ภายใน 15 เดือน เป็นต้น ซึ่งจะเป็แรงจูงใจให้มีผู้สนใจเข้ามาศึกษากับมหาวิทยาลัยมากขึ้นภายใต้แนวคิดที่ว่า “เรียนได้สะดวกทุกที่ ไม่ใช่เวลานาน แต่จบอย่างมีคุณภาพ”

1.3 ระบบการจัดการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์ประมาณร้อยละ 80 และแบบเผชิญหน้าร้อยละ 20 โดยที่การเผชิญหน้าจะมีขึ้นในช่วงสุดท้ายของแต่ละวิชาโดยเป็นการสัมมนาบูรณาการความรู้ในวิชาและมีการจัดสอบทันทีเมื่อสิ้นสุดการสัมมนาเพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของมหาวิทยาลัยและบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารและความต้องการของผู้เรียน

1.4 ควรพิจารณาจัดทำหลักสูตรทางเลือกอีกหลักสูตรคือ “โทควบเอก” สำหรับนักศึกษาที่ต้องการศึกษาระดับปริญญาโทและมีเป้าหมายในการศึกษาต่อในปริญญาเอกด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นต่อเนื่องกันเลย เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นเนื่องจากสาขารัฐศาสตร์มีหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่นอยู่แล้ว ดังนั้น นักศึกษาสามารถตัดสินใจเลือกหลักสูตร “โทควบเอก” ได้ในการเข้าศึกษา

1.5 ควรทำความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศที่มีองค์ความรู้เป็นที่ยอมรับทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นเพื่อให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสามารถเพิ่มพูนความรู้มากขึ้นและเป็นการยกระดับมาตรฐานการศึกษาระดับปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยโดยอาจมีการเชิญอาจารย์ของสถาบันการศึกษาที่ทำความร่วมมือกันให้สอนผ่านทางระบบออนไลน์ในบางวิชาได้ รวมถึงการส่งนักศึกษาปริญญาเอกไปเรียนหลักสูตรสั้น ๆ หรือในเวทีสัมมนานานาชาติกับมหาวิทยาลัยที่มีความร่วมมือกัน

2. ข้อเสนอแนะต่อมหาวิทยาลัย

2.1. ควรมีนโยบายในการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาแบบ Block course สำหรับสาขาวิชาที่มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน และปรับปรุงระบบการบริหาร

การศึกษาภายในให้เอื้ออำนวยต่อการบริหารการศึกษาใหม่ ๆ โดยเฉพาะการนำเอาระบบการเรียนการสอนออนไลน์มาใช้อย่างเต็มรูป และฝึกอบรมคณาจารย์ให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

2.2 ควรกระจายอำนาจให้สาขาวิชามีบทบาทในการบริหารจัดการการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่มากขึ้น อาทิ การจัดสอบและวัดผลระดับคุณวุฒิบัณฑิตโดยสาขาวิชา เป็นต้น โดยมหาวิทยาลัยกำกับด้านคุณภาพการศึกษาเชิงนโยบาย

2.3 ควรส่งเสริมให้ศูนย์วิทยบริการตามภูมิภาคต่าง ๆ ให้มีบทบาทในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น เช่น เป็นศูนย์เรียนรู้ที่ทันสมัยสำหรับ นศ.มสธ. และเป็นสถานที่จัดการเรียนของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เป็นต้น

2.4 ควรมีนโยบายสนับสนุนแหล่งทุนสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ขาดแคลนทุนในการศึกษา หรือให้นักศึกษาสามารถผ่อนชำระค่าลงทะเบียนในแต่ละภาคการศึกษาได้

ชื่อเรื่อง	การศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอก การเมืองการปกครองท้องถิ่นสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ผู้วิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนกศักดิ์ สายจำปา
ปีที่แล้วเสร็จ	2563

บทคัดย่อ

รายงานการศึกษาเรื่อง “การศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตวิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการเรียนการสอนระดับรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตด้านการเมืองการปกครอง และ (2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและมหาบัณฑิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่นของสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ มสธ. จำนวน 23 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละและการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

จากการศึกษาพบว่า (1) มีความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาในระดับรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นเนื่องจากบุคลากรทางการเมืองระดับท้องถิ่นได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่นที่เป็นนักการเมืองและพนักงานประจำมีความต้องการในการยกระดับทางการศึกษาให้สูงขึ้น เพื่อสนองเป้าหมายทางการเมืองและการบริหาร (2) มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องจัดหลักสูตรการเรียนการสอนและปรับวิธีการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น รูปแบบการจัดการเรียนการสอนทางไกลแบบผสมผสานทั้งความทันสมัยด้านเทคโนโลยี กับการพบปะแบบเผชิญหน้า การจัดการเรียนการสอนที่มีความคล้ายคลึงการจัดการเรียนการสอนแบบบล็อกคอส (Block course) โดยยังคงรูปแบบเดิมของมหาวิทยาลัยที่ยังคงความครบถ้วนของเนื้อหาและชั่วโมงการศึกษา แต่มีการปรับวิธีการลงทะเบียนและการประเมินผลให้มีความกระชับในการศึกษา และการให้ผู้เรียนสามารถเทียบโอนประสบการณ์การทำงานกับเนื้อหาชุดวิชาที่เกี่ยวข้องได้

คำสำคัญ การศึกษาความเป็นไปได้ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครอง
ท้องถิ่น สาขาวิชารัฐศาสตร์

Title: The Feasibility Study of Doctor of Political Science Program in Local Politics and Governments, School of Political Science, Sukhothai Thammathirat Open University

Researcher: Assistant Prof. Dr. Thanasak Saijampa

Year 2020

Abstract

This research entitled “The Feasibility Study of Doctor of Political Science Program in Local Politics and Governments, School of Political Science, Sukhothai Thammathirat Open University” aimed to: (1) to study the possibility of launching the Doctor of Political Science program in Politics and Local Governments (2) to propose a suitable guideline of establishing the program in terms of teaching and learning strategies.

The qualitative methodology interview and questionnaire methods were applied to this research. For the interview, sample consisted of 23 interviewees who were undergraduate and graduate students majoring in Politics and Local Government, Political Science at Sukhothai Thammathirat Open University, the committee of the graduate Political Science program, and local governors. For the survey, the 400 questionnaires were used to collect data from the samplings groups, and data were analyze by descriptive analysis.

The results showed that the Doctor of Political Science program is feasible. Due to the reasons that the local governors would like to raise educational attainment to meet political and administrative goals. The University necessitates to provide the program and improve the education system such as face to face learning (integrated technologies for remote learning) and block course learning for the main target groups. While maintaining the original format of the university that still maintains the completeness of the content and academic hours But the registration and evaluation methods have been adjusted to be more concise in the study And allowing students to be able to compare their work experience with related course content

Keywords: The Feasibility Study, Doctor of Political Science Program in Local Politics and Governments, School of Political Science

สารบัญ

หน้า

บทสรุปผู้บริหาร

บทคัดย่อ

สารบัญ

สารบัญภาพ

สารบัญตาราง

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	2
ขอบเขตการวิจัย	3
นิยามศัพท์/นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ประโยชน์ที่ได้รับ	4

บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นมาและการศึกษาเรื่องการเมืองการปกครองท้องถิ่น	5
การเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกล	9
การเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล	
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	10
การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์	14
การศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดสอนหลักสูตร	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	21
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	21
การเก็บรวบรวมข้อมูล	23
การวิเคราะห์ข้อมูล	23
กระบวนการคิดจุดคุ้มทุน	23

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การการศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต	
วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น	25

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต	
วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น	27
ข้อเสนอแนะ	43
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	44
อภิปรายผล	46
ข้อเสนอแนะ	49
 บรรณานุกรม	 51
ภาคผนวก	
ก รายชื่อผู้ให้ข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย	54
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	57
ค รายชื่อผู้ดำเนินโครงการ	61

(10)

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิด

หน้า
4

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 สรุปการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
ตารางที่ 4.1 วิธีการจัดการเรียนการสอนในกรณีที่น่าสนใจเรียนต่อๆ	29
ตารางที่ 4.2 แนวทางในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาเอกที่เหมาะสม	30
ตารางที่ 4.3 ความต้องการแผนการเรียนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตฯ ของสาขาวิชา รัฐศาสตร์ มสธ.	31
ตารางที่ 4.4 ความต้องการไปศึกษาดูงานต่างประเทศ	32
ตารางที่ 4.5 ความต้องการให้มีการเชิญคณาจารย์/ผู้ทรงคุณวุฒิจากต่างประเทศทางด้าน การเมืองการปกครองท้องถิ่นมาให้ความรู้ในหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตฯ	33
ตารางที่ 4.6 เพศ	34
ตารางที่ 4.7 อายุ	34
ตารางที่ 4.8 การศึกษา	35
ตารางที่ 4.9 การทำงาน	36
ตารางที่ 4.10 รายได้	36
ตารางที่ 4.11 ภูมิลำเนาที่อยู่จริงในปัจจุบัน	37
ตารางที่ 4.12 ความสนใจเรียนต่อระดับปริญญาเอก	38
ตารางที่ 4.13 เหตุผลในการต้องการเรียนต่อระดับปริญญาเอก	38

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สาขาวิชารัฐศาสตร์ดำเนินการเปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ทั้งวิชาเอกการเมืองการปกครอง และวิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่นตั้งแต่ปี 2554 โดยมีนักศึกษาเข้าศึกษาเฉลี่ยประมาณปีละ 80 คน (สำนักบัณฑิตศึกษา, 2560) และสำเร็จการศึกษาไปแล้วจำนวน 452 คน ในขณะเดียวกัน บุคลากรขององค์การบริหารท้องถิ่นทั่วประเทศที่สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจากสถาบันการศึกษาอื่นมีจำนวนมาก เนื่องจากที่ผ่านมามีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีนโยบายส่งเสริมให้บุคลากรท้องถิ่นได้พัฒนาตนเองให้มีความรู้ที่สูงขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานท้องถิ่น ประกอบกับขณะนี้ระบบการบริหารงานบุคคลท้องถิ่นได้เปลี่ยนจากระบบจำแนกตำแหน่งมาเป็นระบบที่เน้นสมรรถนะเช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือน ทำให้มีความจำเป็นในการพัฒนาความรู้ความสามารถมากขึ้น ซึ่งสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้เปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต ที่เน้นในเรื่องของการเมืองการปกครอง ซึ่งยังขาดมิติด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นสำหรับกลุ่มบุคลากรที่ปฏิบัติงานในส่วนท้องถิ่น และมหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในวิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น

ดังนั้น ในแง่เนื้อหาหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่นมีจุดมุ่งหมายผลิตดุษฎีบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างจริงจังซึ่งเป็นการต่อยอดจากหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น ของสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ในด้านการจัดการเรียนการสอน ในปี 2559 สาขาวิชารัฐศาสตร์ได้ทำการศึกษาความเป็นไปได้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมในระดับบัณฑิตศึกษาสำหรับพนักงานเทศบาล พบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีความประสงค์ต้องการสำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนดและเหมาะสมซึ่งไม่ควรใช้เวลาเกิน 2 ปี เพราะต้องนำมาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานและเสนอให้จัดวิธีการเรียนการสอนแบบ block course คือการจัดการเรียนการสอนแบบต่อเนื่อง ประกอบกับความต้องการของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองด้านองค์ความรู้ที่เป็นเทคนิคขั้นสูง และนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นและประเทศอย่างยั่งยืนจากฐานราก (ปธานสุวรรณมงคล, 2559)

จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วอันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และความต้องการในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ตลอดจนการสนับสนุนจาก

ภาครัฐเป็นปัจจัยนำเข้าสำคัญที่ทำให้ความต้องการในการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นในชั้นปริญญาเอก โดยเฉพาะทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น เนื่องจากการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นนับแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการอำนวยความสะดวกที่จำเป็นแก่ประชาชนและตอบสนองความต้องการของประชาชนเพิ่มขึ้น และทำให้บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่มากกว่าหนึ่งแสนคนต้องพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน และประมาณว่า หนึ่งในสามของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทแล้ว จากนโยบายที่เปิดโอกาสให้พนักงานส่วนท้องถิ่นสามารถนำวุฒิการศึกษาที่สูงกว่าระดับปริญญาตรีมาปรับวุฒิเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนได้เร็วกว่าการรอระยะเวลาตามรอบการประเมิน และในจำนวนที่สำเร็จการศึกษาดังกล่าวนี้มีความประสงค์จะศึกษาในระดับสูงขึ้นอีกคือ ระดับปริญญาเอกทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น

จากความต้องการดังกล่าวซึ่งเป็นสิ่งเริ่มความคิดที่นำไปสู่ความจำเป็นในการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรและวางระบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับกลุ่มคนเหล่านี้โดยอาศัยจุดแข็งของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ใช้ระบบการศึกษาทางไกล และการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มคนที่สนใจเรียนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น ซึ่งปัจจัยนำออกจากระบบการจัดการเรียนการสอนที่เป็นไปได้ ได้แก่ นโยบายของมหาวิทยาลัยที่สนับสนุนระบบการจัดการเรียนการสอนรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่นที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และการหากลุ่มเป้าหมายใหม่ในการเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ทำให้ผู้วิจัยจำเป็นต้องทำการศึกษาคำเป็นได้ในการเปิดสอนหลักสูตรในระดับปริญญาเอกที่มุ่งกลุ่มเป้าหมายของผู้ปฏิบัติงานในส่วนท้องถิ่นที่ยังมีกำลังคนอีกมาก และมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะของตน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น

3. ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเฉพาะด้านความเป็นไปได้ในการเปิดสอนวิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่นของหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อให้ได้ข้อมูลถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ความคุ้มค่า และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม

ขอบเขตพื้นที่ ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายใน 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

4. นิยามศัพท์/นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

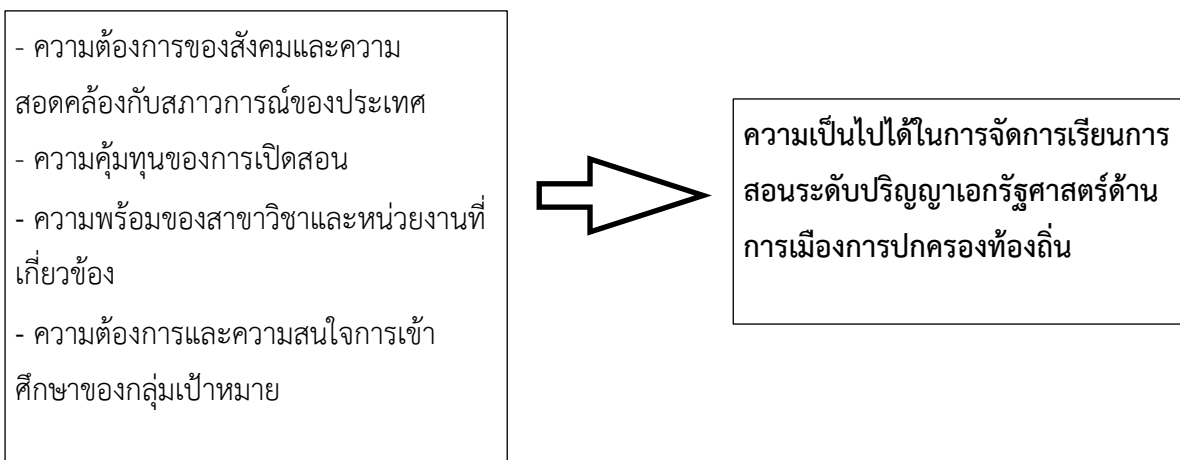
การศึกษาความเป็นไปได้ หมายถึง การดำเนินการให้เป็นไปตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดใน 4 ประเด็นได้แก่ 1) ความต้องการของสังคมและความสอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศ 2) ความคุ้มค่าของการเปิดสอน 3) ความพร้อมของสาขาวิชาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4) ความต้องการและความสนใจในการเข้าศึกษาของกลุ่มเป้าหมาย

การเมืองการปกครองท้องถิ่น หมายถึง รูปแบบการปกครองและการบริหารโดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย 5 รูปแบบ คือ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

แนวทางการจัดการเรียนที่เหมาะสม หมายถึง วิธีการเรียนการสอน โครงสร้างหลักสูตร วิธีการจัดสอบ การเรียกเก็บค่าบริการทางการศึกษาหรือค่าลงทะเบียนเรียน และการให้บริการที่สนับสนุนให้ผู้ศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบการวิเคราะห์ความเป็นไปได้โครงการพัฒนาหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิด

ที่มา: ผู้วิจัย

6. ประโยชน์ที่ได้รับ

6.1 สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชรู้ถึงโอกาสความเป็นไปได้ในการดำเนินการเปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น

6.2 สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้มีทางเลือกด้านแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น ที่เหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มผู้เรียน

6.3 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้มีโอกาสนในการปรับปรุงด้านแนวทางการจัดการเรียนการสอนได้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนในอนาคต

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอก การเมืองการปกครองท้องถิ่น สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นการดำเนินงานเพื่อให้เกิดหลักสูตรที่สามารถนำองค์ความรู้สู่การปฏิบัติได้จริง โดยเฉพาะกลุ่มบุคลากรที่ปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน อย่างเช่นบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในส่วนของท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นในระดับต่างๆ เจ้าหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ต้องมีความรู้ความเข้าใจในส่วนงานที่ตนเองรับผิดชอบ ดังนั้น ในส่วนนี้จึงขอกล่าวถึงแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา ดังกล่าว ดังนี้

1. ความเป็นมาและสภาพการณ์ของการเมืองการปกครองท้องถิ่น
2. การเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกล
3. การเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
4. การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความเป็นมาและสภาพการณ์ของการเมืองการปกครองท้องถิ่น

ในการศึกษาด้านการเมืองการปกครองจำเป็นต้องมีการศึกษาการเมืองทั้งระบบให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพราะการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนทุกคนอย่างไม่สามารถปฏิเสธได้ ไม่ว่าผู้คนจะอยู่ในชั้นใดก็ตาม ดังนั้น การจะทำให้การอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองการปกครองที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาการเมืองการปกครองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่นที่กลายเป็นเรื่องสำคัญและเป็นรากฐานหลักสำหรับการเมืองการปกครองระดับชาติในปัจจุบัน จึงเป็นเหตุให้หลายภาคส่วนหันมาให้ความสนใจศึกษาและพยายามส่งเสริมเรื่องของการเมืองการปกครองท้องถิ่นให้มีความชัดเจนมากขึ้น

การเมือง (politics) เป็นคำที่ถูกกล่าวขวัญบ่อยครั้งมากคำหนึ่ง คำว่า “การเมือง” เป็นคำที่มาจากคำกรีกโบราณคือ Politika ซึ่งหมายถึง “กิจการของเมือง” (affairs of the cities) ก่อนที่จะ

กลายมาเป็น politics ในภาษาอังกฤษสมัยใหม่ (Modern English) เมื่อพิจารณานิยามคำว่า “การเมือง” กลับมีการนิยามความหมายของคำนี้อยู่มากเช่นกัน

Harold Lasswell (1963) นักรัฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียงด้านนโยบายสาธารณะให้ความเห็นว่าการเมืองคือ ใครได้อะไร เมื่อไร และอย่างไร (Who get what when and how) ในขณะที่ David Easton นักรัฐศาสตร์อีกคนหนึ่งที่เป็นที่รู้จักกันดีเกี่ยวกับแนวคิดเชิงระบบให้ความเห็นว่า การเมืองเป็นเรื่องของการใช้อำนาจในการจัดสรรแบ่งปันสิ่งมีคุณค่าในสังคม (authoritative allocation of values for the society) (David Easton, 1957) Daniele Caramani นิยามการเมืองว่า เป็นกิจกรรมของมนุษย์ในการตัดสินใจที่เกี่ยวกับสาธารณะและการใช้อำนาจโดยที่เป็นกิจกรรมในการได้มาซึ่งอำนาจตัดสินใจดังกล่าวและใช้อำนาจนั้น (Daniele Caramani 2011, p.2)

ชัยอนันต์ สมุทวณิช เห็นว่า การเมืองเกี่ยวข้องกับการแข่งขันกันเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการแบ่งปันคุณค่าที่ให้ประโยชน์แก่ฝ่ายตนมากที่สุด เท่าที่จะเป็นไปได้ หรือ “The competition for the authority to determine the authoritative allocation of values to society” (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2535)

สำหรับ ปธาน สุวรรณมงคล เห็นว่า การเมืองเป็นทั้งการร่วมมือหรือแย่งชิงกันเพื่อให้ได้อำนาจมาเพื่อจัดสรรแบ่งปันทรัพยากรในสังคมซึ่งอำนาจในที่นี้หมายถึงอำนาจรัฐที่สามารถตอบสนองความต้องการหรือผลประโยชน์ของตนเองหรือของกลุ่มได้ (ปธาน สุวรรณมงคล, 2560)

ส่วนคำว่า “ท้องถิ่น” (local) เป็นคำที่มีหลายความหมายเช่นกัน อาทิ

ท้องถิ่นในความหมายแรก หมายถึงสภาพทางกายภาพของท้องถิ่นที่อยู่ในเขตเมือง (urban area) ที่มีโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคมที่พร้อมเช่น ถนน น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ เป็นต้น ในขณะที่ ท้องถิ่นที่เป็นชนบท (rural) มักมีโครงสร้างพื้นฐานด้อยกว่าท้องถิ่นที่เป็นเขตเมือง

ท้องถิ่นในความหมายที่สอง หมายถึง ลักษณะของชุมชนที่มีประชากรอาศัยอยู่รวมกัน โดยชุมชนเมืองเป็นชุมชนที่มีประชากรหนาแน่นกว่าชุมชนชนบทที่ประชากรอาศัยอยู่กระจัดกระจาย และเบาบางกว่าชุมชนเมือง

ท้องถิ่นในความหมายที่สาม หมายถึง สถานที่ที่ประชาชนมาอาศัยอยู่รวมกันและมีการพัฒนาวิถีการดำรงชีวิตที่มีลักษณะเฉพาะของชุมชนท้องถิ่นในแง่ของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีจนเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ และมีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างกันและกันภายในชุมชนท้องถิ่น

ท้องถิ่นในความหมายที่สี่ หมายถึง โครงสร้างทางการเมืองระดับชุมชนท้องถิ่นนั้น โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรตัวแทนประชาชนที่ประชาชนในท้องถิ่นนั้นเลือกเข้าไปทำหน้าที่ตามที่รัฐมอบหมายหรือกระจายอำนาจมาให้ และตอบสนองความต้องการของประชาชนใน

ชุมชนท้องถิ่นนั้นโดยประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในการบริหารกิจการของท้องถิ่นร่วมกับการเมืองภาคตัวแทนด้วย

เห็นได้ว่า ท้องถิ่นมีความหมายครอบคลุมถึงทั้งในเชิงกายภาพ ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคมการเมือง

เมื่อนำคำว่า “การเมือง” กับคำว่า “ท้องถิ่น” เข้ามารวมกันเป็น “การเมืองท้องถิ่น” (local politics) จึงเป็นคำที่มีความหมายในเชิงสาระสำคัญที่สะท้อนถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการร่วมมือหรือแย่งชิงอำนาจในการจัดสรรแบ่งปันสิ่งมีคุณค่าในชุมชนท้องถิ่น

นอกจากนี้ การเมืองท้องถิ่นยังเป็นพื้นที่ทางการเมืองที่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แก่ ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนต่างก็มีส่วนร่วมในการจัดสรรสิ่งมีคุณค่าในท้องถิ่นโดยมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันอยู่ตลอดเวลาซึ่งในปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนี้อาจมีทั้งความร่วมมือและความขัดแย้งเกิดขึ้นรวมถึงมีการประนีประนอมกัน

ดังนั้น ในการทำความเข้าใจกับการเมืองท้องถิ่นจำเป็นต้องเข้าถึงและเข้าใจบริบทของการเมืองท้องถิ่นซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่เช่น การเมืองท้องถิ่นในเขตเมือง การเมืองท้องถิ่นในเขตชนบท เป็นต้น ซึ่งในการเรียนการสอนเรื่องของการเมืองการปกครองท้องถิ่น มีการศึกษากันอย่างแพร่หลายและมีผู้ให้ความสนใจเป็นจำนวนมากในหลากหลายมิติ ตั้งแต่การศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รูปแบบการบริหารงาน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ แต่ยังมีขาดมิติทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองท้องถิ่น ซึ่งมีจำนวนไม่มากนักที่กล่าวถึงได้อย่างชัดเจน ทั้งๆ ที่ท้องถิ่นคือรากฐานของการเมืองในระดับชาติ จึงสามารถกล่าวได้ว่า การเมืองท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการเมืองระดับชาติในฐานะที่เป็นฐานรากสำคัญของการเมืองระดับชาติซึ่งหากการเมืองท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง มันคงแล้ว่อมส่งผลดีต่อการเมืองระดับชาติอย่างแน่นอนดังปรากฏให้เห็นตัวอย่างในหลายประเทศที่มีการพัฒนาทางการเมืองที่เข้มแข็งมันคงเช่น สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐเยอรมัน เป็นต้น ซึ่งการเมืองของประเทศดังกล่าวนี้มีพัฒนาการทางการเมืองจากระดับล่างสู่ระดับบน โดยมลรัฐหรือชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและมีบทบาทสำคัญในการปกครองตนเองมาก่อนส่งผลให้เมื่อรวมตัวกันเป็นประเทศทำให้การเมืองระดับชาติมีความเข้มแข็งไปด้วย

การเมืองท้องถิ่นยังเป็นเสมือนช่องทางที่มีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นในการสะท้อนถึงปัญหา ความต้องการของตนผ่านทางแสดงออกทางการเมืองในหลากหลายช่องทาง เช่น การยื่นข้อเรียกร้องต่อผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งของตน หรือการร้องเรียนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทำให้ปัญหา ความต้องการของตนเองแพร่กระจายออกไปในวงกว้างจนทำให้เจ้าหน้าที่รัฐมีอาจจำเป็นต้องเข้ามาดำเนินการแก้ไขหรือตอบสนองความต้องการดังกล่าว

นอกจากนี้ การเมืองท้องถิ่นยังเป็นช่องทางให้ประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมในการจัดสรรสิ่งมีคุณค่าในชุมชนท้องถิ่นอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งงบประมาณท้องถิ่นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมักเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการจัดสรรงบประมาณซึ่งเป็นภาษีที่ประชาชนจ่ายให้กับรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ในหลายปีที่ผ่านมาได้เกิดมิติใหม่ทางการเมืองท้องถิ่นขึ้นเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่เมือง Porto Alegre ประเทศบราซิล ซึ่งเป็นเมืองทางตอนใต้ของประเทศที่มีประชากร 1.3 ล้านคน โดยในปี 1989 พรรคแรงงาน (Workers' Party) ซึ่งเป็นพรรคที่ประกอบด้วยขบวนการทางสังคมต่าง ๆ ที่รวมตัวกันและประสบชัยชนะการเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นครั้งแรกและสามารถชนะการเลือกตั้งติดต่อกันสี่สมัยโดยเสนอนโยบายเน้นความเป็นธรรมทางสังคมและควบคุมการตัดสินใจในการบริหารท้องถิ่นโดยประชาชน หลังจากพรรคแรงงานเข้าบริหารเมือง Porto Alegre ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนในเมืองได้เข้ามีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการต่อสภางบประมาณ (Budget assemblies) ซึ่งก็ปรากฏว่า มีประชาชนประมาณ 10,000 – 15,000 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนยากจนได้เข้าร่วมในการประชุมสภางบประมาณและมีความเชื่อมั่นว่า คณะผู้บริหารเคารพการตัดสินใจของพวกเขา และต่อมาได้มีการปรับปรุงกระบวนการโดยให้ชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณาเสนอความต้องการเป็นเบื้องต้นและเสนอต่อระดับเขตและระดับคณะกรรมการจัดสรรงบประมาณตามลำดับ ซึ่งในระดับเขตและคณะกรรมการฯ ก็มีตัวแทนของประชาชนร่วมอยู่ด้วย และปรากฏว่า การตัดสินใจที่ผ่านคณะกรรมการฯ ไปแล้วได้รับการดำเนินการจากฝ่ายบริหารท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ การดำเนินการทางการเมืองเช่นนี้ส่งผลให้เกิดกลุ่มการเมืองต่าง ๆ เพิ่มจำนวนมากขึ้นเพื่อนำเสนอปัญหา ความต้องการของกลุ่มต่อที่ประชุมโดยมีการร่วมมือกันและกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เป็นพันธมิตรในการยื่นข้อเสนอก่อให้เกิดการเรียนรู้ทางการเมืองขึ้นและสร้างความตื่นตัวทางการเมืองแก่ประชาชนในเมืองเป็นอย่างมาก กรณีของเมือง Porto Alegre ได้รับการยกย่องให้เป็นกรณีตัวอย่างระดับนานาชาติถึงแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองท้องถิ่น

ในอีกด้านหนึ่ง การเมืองท้องถิ่นยังเป็นเวทีหรือพื้นที่สาธารณะทางการเมืองของกลุ่มการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ในชุมชนท้องถิ่นในการเจรจาแลกเปลี่ยนหรือต่อรองผลประโยชน์ระหว่างกันหรือระหว่างกลุ่มกับภาครัฐ เช่น การที่กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเจรจาร่วมมือกับกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่ในการต่อต้านโครงการสร้างโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานถ่านหินจังหวัดกระบี่ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีชื่อเสียงทางด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ หรือกรณีชาวบ้านบริเวณริมคลองสบสายยินยอมยุติการประท้วงและรื้อถอนบ้านออกจากพื้นที่เพื่อแลกเปลี่ยนกับการที่รัฐจัดหาที่อยู่ใหม่ที่ดีกว่าเดิม หรือกรณีชุมชนป้อมมหากาฬยื่นหยัดต่อสู้กับกรุงเทพมหานครที่พยายามย้ายผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณป้อมมหากาฬออกไปเพื่อจัดทำเป็นพื้นที่อนุรักษ์โดยชาวบ้านเสนอให้พัฒนาเป็นเขตพื้นที่เรียนรู้ทางวัฒนธรรมดั้งเดิมและอยู่ร่วมในชุมชนเดิมต่อไปได้ เป็นต้น การมีพื้นที่สาธารณะเช่นนี้ทำให้

มีกระบวนการเจรจาต่อรองกันเพื่อนำไปสู่ข้อยุติโดยสันติวิธีได้ในระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย

ดังนั้น การเมืองท้องถิ่นจึงเป็นเสมือนโรงเรียนในการให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นในทางปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและเป็นการเมืองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด เมื่อประชาชนมีความตื่นรู้ทางการเมืองมากขึ้นแล้ว ประชาชนก็จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ของคนในท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่นโดยรวม และเป็นการส่งเสริมและสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืนให้แก่ระบอบประชาธิปไตย

2. การเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกล

การศึกษาทางไกล (distance education) หมายถึงระบบการศึกษาที่ผู้เรียนและผู้สอนอยู่ไกลกันแต่สามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ได้โดยอาศัยสื่อการสอนในลักษณะของสื่อประสมโดยการใช้สื่อต่าง ๆ ร่วมกัน อาทิเช่น ตำราเรียน เทปเสียง แผนภูมิ หรือโดยการใช้อุปกรณ์ โทรคมนาคมและสื่อมวลชนประเภทวิทยุและโทรทัศน์มาช่วยในการแพร่กระจายการศึกษาไปยังผู้ที่ปรารถนาจะเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางทั่วทุกท้องถิ่น (เจน Duangduan Tiyaboot, 2013)

2.1 หลักการของการศึกษาทางไกล

(1) การศึกษาทางไกล เป็นการศึกษาตลอดชีวิต เสมือนว่าการศึกษาเป็นปัจจัยที่ห้าของการดำรงชีพ โดยเห็นควรใช้การศึกษาเป็นปัจจัยในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่จำเป็นต้องแยกชีวิตออกจากการเรียนรู้หรือแยกออกจากชีวิตการทำงาน การศึกษาสามารถเป็นกระบวนการที่สอดแทรกอยู่ได้ในวิถีการดำเนินชีวิตปกติ ที่ผู้สนใจสามารถเรียนเมื่อไรก็ได้โดยคำนึงถึงความพร้อม ความถนัด ความต้องการและความสนใจ โดยไม่จำเป็นต้องเรียนเพื่อเป็นอาชีพการงาน

(2) การให้โอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา เป็นทางเลือกและทางออกไปสู่อุดมคติในการแก้ปัญหาเรื่องความเสมอภาคทางการศึกษาเป็นการกระจายและขยายโอกาสให้ผู้ที่ต้องละทิ้งการศึกษาก่อนจบหลักสูตรหรือผู้ที่ไม่มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนและผู้ที่ต้องการศึกษาเพิ่มเติมได้มีโอกาสศึกษาต่อเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการการศึกษาตลอดชีวิต

(3) ส่งเสริมการศึกษามวลชน เป็นการให้การศึกษาแก่มวลชนในระดับต่าง ๆ โดยการใช้สื่อมวลชนหรือสื่ออื่น ๆ ร่วมกันในรูปแบบของสื่อหลายแบบรวมทั้งการใช้สื่ออุปกรณ์โทรคมนาคมประเภทต่าง ๆ ด้วย

2.2 ลักษณะสำคัญของการศึกษาทางไกล

ระบบการศึกษาทางไกล มีลักษณะของการจัดการศึกษาที่ต่างไปจากระบบการเรียนการสอนโดยปกติ ซึ่งอาจจะสรุปลักษณะที่สำคัญของระบบการศึกษาทางไกลได้ดังนี้

- (1) ผู้เรียนผู้สอนไม่อยู่เผชิญหน้ากัน เนื่องจากผู้เรียนไม่สามารถมาเข้าชั้นเรียนโดยปกติได้ ดังนั้น ผู้เรียนจะเรียนด้วยตนเองที่บ้าน โดยอาจมาพบผู้สอนในบางเวลา
- (2) เน้นผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางของการเรียน ผู้เรียนเป็นผู้เลือกวิชาและกำหนดเวลาเรียนและกิจกรรมการเรียนของตนเอง
- (3) สื่อการสอนเป็นสื่อหลักในกระบวนการเรียนการสอน ผู้สอนจะไม่ใช่สื่อหลัก ในการศึกษาทางไกล สื่อหลักจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง ฯลฯ

3. การเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลมหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2561)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเป็นมหาวิทยาลัยเปิดที่ใช้ ระบบการเรียนการสอนทางไกล ซึ่งเป็นระบบการเรียนการสอนที่ไม่มีชั้นเรียน ผู้เรียนและผู้สอนอยู่ไกลกัน แต่สามารถมีกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันได้โดยอาศัยสื่อประสม ได้แก่ สื่อทางไปรษณีย์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ การสอนเสริม และผู้เรียนผู้สอนมีโอกาสพบกันอยู่บ้าง ณ ศูนย์บริการการศึกษาเท่าที่จำเป็น ผู้เรียนจะใช้วิธีการเรียนด้วยตนเองในเวลาและสถานที่ที่สะดวก

ในระยะแรก ระบบการเรียนการสอนทางไกลที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชใช้เป็นระบบสื่อประสม โดยอาศัยสื่อสิ่งพิมพ์ ในรูปของเอกสารการสอน แบบฝึกปฏิบัติ และเทปเสียงที่ส่งให้นักศึกษาทางไปรษณีย์เป็นสื่อแกนกลาง มีรายการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ การสอนเสริม ณ ศูนย์บริการการศึกษาทุกจังหวัด และการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งวิทยาการในชุมชนที่มหาวิทยาลัยจัดให้เป็นสื่อประกอบ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้ประกาศใช้ระบบการสอนทางไกลตามแผน มสธ. 2543 โดยสภามหาวิทยาลัย และได้มีการพัฒนาองค์ประกอบสำคัญ ๆ เพื่อให้เป็นไปตามแผน ได้แก่

3.1 การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ในปี 2554 มหาวิทยาลัยได้มีการปรับปรุงและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนทางไกลเพื่อให้เหมาะสม และสะดวก กับผู้เรียนในการเรียนด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น ในลักษณะชุดการสอนทางไกลที่ประมวลประสบการณ์แต่ละหลักสูตร และมีสื่อที่มีความหลากหลายในการถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ต่างๆ ในลักษณะการประสานสื่อ (convergence media) ไปยังผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ชุดการสอนทางไกลมีสื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อหลักโดยมีสื่อชนิดอื่นเป็นสื่อเสริม และมีกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับระดับการศึกษา โดยมีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ดังนี้

3.1.1 รายการวิทยุกระจายเสียง โดยจัดให้มีรายการวิทยุกระจายเสียงประกอบชุดวิชาในชุดวิชาศึกษาทั่วไป ชุดวิชาแกน หรือชุดวิชาวิชาเฉพาะบางชุดวิชา ชุดวิชาละ 15 รายการ ความยาวรายการละ 20 นาที

3.1.2 รายการวิทยุโทรทัศน์ เป็นสื่อเสริมในชุดวิชาศึกษาทั่วไป ชุดวิชาแกน หรือเฉพาะบางชุดวิชา ชุดวิชาละ 4 รายการ ความยาวรายการละ 30 นาที

3.1.3 Media on Demand นักศึกษาสามารถรับฟัง ชมรายการวิทยุกระจายเสียง และรายการวิทยุโทรทัศน์ที่เผยแพร่ออกอากาศไปแล้วได้ทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ Media on Demand เพื่อเป็นทางเลือกในการเรียนของนักศึกษา โดยสามารถเลือกรับฟังรับชมรายการย้อนหลังได้ที่เว็บไซต์ มสธ.

3.1.4 ดีวีดีประจำชุดวิชา ในชุดวิชาที่ต้องการขยายความเข้าใจในเนื้อหาเอกสารการสอนประจำชุดวิชาด้วยเสียง และภาพเคลื่อนไหว มหาวิทยาลัยได้ผลิตดีวีดีประจำชุดวิชาขึ้น เพื่อเสนอเรื่องราวการแสดงกระบวนการการสาธิตที่สอดคล้องเติมเต็มเนื้อหาสาระของชุดวิชา ไม่เกิน 1 แผ่นต่อชุดวิชา จำนวน 4 รายการๆ ละ 30 นาที

3.1.5 ซีดีเสียงประจำชุดวิชา ในรูปของ mp3 ประจำชุดวิชา เพื่อขยายเสริมหรือสรุปเนื้อหาสาระของเอกสารการสอนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยจัดส่งให้นักศึกษาพร้อมเอกสารการสอน จำนวน 1 แผ่น ต่อชุดวิชา

3.1.6 มัลติมีเดียประจำชุดวิชา เป็นชุดการสอนด้วยคอมพิวเตอร์รูปแบบมัลติมีเดีย ประจำชุดวิชา ในบางชุดวิชา ใช้คู่กับเอกสารการสอน มีรูปแบบการนำเสนอลักษณะมัลติมีเดียเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาสาระที่จำเป็นในเอกสารการสอน หรือการเสนอเรื่องราวเป็นกรณี ในลักษณะสื่อประสมที่เน้นการปฏิสัมพันธ์กับบทเรียน จำนวน 1 แผ่น ต่อชุดวิชา หรือประมาณ 15 ไมโคร

3.1.7 การเรียนการสอนออนไลน์ (e-Learning) โดยจัดให้มีการเรียนการสอนผ่านระบบ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งระดับปริญญาตรีบางชุดวิชาและ ระดับบัณฑิตศึกษาครอบคลุมการจัดทำประกาศปฐมนิเทศชุดวิชารายละเอียดชุดวิชา ปฏิทินการศึกษา เนื้อหาการเรียนการสอนในรูปแบบบทเรียนออนไลน์ การมอบหมายกิจกรรม การประเมินผลรวมถึงการติดต่อสื่อสารระหว่าง ผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน โดยนักศึกษาสามารถดูรายละเอียดชุดวิชาที่เปิดสอน และศึกษาได้ทางเว็บไซต์ มสธ.

3.1.8 m-Learning : สื่อการเรียนรู้ผ่านโทรศัพท์มือถือ โดยนำสื่อภาพและเสียง มาปรับรูปแบบ เพื่อให้ นักศึกษาดาวนโหลดมาใช้งานกับโทรศัพท์มือถือได้ โดยเข้าไปที่เว็บไซต์ มสธ. และในอนาคตมหาวิทยาลัยจะพัฒนา m-Learning ให้สามารถศึกษาสื่อสาร พุดคุย และมีปฏิสัมพันธ์ผ่านทางโทรศัพท์มือถือ

3.1.9 e-Tutorials : การสอนเสริมผ่านทางอินเทอร์เน็ตและดาวเทียม เป็นการสอนเสริมทางไกลผ่านอินเทอร์เน็ต และดาวเทียม (e-Tutorials) เป็นรายการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาได้รับการสอนเสริมในเนื้อหาสาระสำคัญของชุดวิชา และเพิ่มเติมความรู้ใหม่ๆ ให้เท่าทันกับความก้าวหน้าทางวิชาการจากผู้สอนโดยตรง รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักศึกษาสอบถามปัญหาข้อสงสัยในเนื้อหาวิชาผ่านทางโทรศัพท์ และกระดานสนทนาผ่านทางเว็บไซต์ มสธ.

ถึงแม้ว่า บางสื่อการสอนจะไม่มีการผลิตสำหรับการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา แต่เนื่องจากสาขาวิชารัฐศาสตร์ เปิดทำการเรียนการสอนทั้งระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท ดังนั้น นักศึกษาไม่ว่าจะเป็นในหลักสูตรระดับใด สามารถเข้าไปศึกษาสื่อต่าง ๆ เหล่านั้นได้ เพราะคณาจารย์ของสาขาวิชารัฐศาสตร์จะเข้าร่วมจัดทำสื่อทางการศึกษาไว้อย่างหลากหลาย และเนื้อหาทางด้านรัฐศาสตร์สามารถใช้เป็นพื้นฐานสำหรับนักศึกษาได้ในทุกระดับ โดยในการสัมมนาเสริมคณาจารย์ที่เป็นวิทยากรจะแนะนำช่องทางการศึกษาโดยผ่านสื่อเสริมต่าง ๆ ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้ที่เข้าศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ไม่พื้นฐานความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์ได้เข้าใจเนื้อหาวิชาทางรัฐศาสตร์มากขึ้นได้

3.2 ระบบการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรปริญญาเอก (ฝ่ายส่งเสริมมาตรฐานบัณฑิตศึกษา สำนักบัณฑิตศึกษา, 2560)

หลักสูตรปริญญาเอก เป็นหลักสูตรที่เน้นการวิจัยเพื่อพัฒนานักวิชาการและนักวิชาชีพชั้นสูง โดยแบ่งการศึกษาเป็น 2 แบบ คือ

(ก) แบบ 1 เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย มีการทำดัชนีนิพนธ์ที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ซึ่งมหาวิทยาลัยอาจกำหนดให้เรียนชุดวิชาเพิ่มเติมหรือทำกิจกรรมทางวิชาการอื่นเพิ่มขึ้นโดยไม่นับหน่วยกิต แต่ต้องผ่านเกณฑ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด โดยผู้ที่ใช้วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทสมัครเข้าศึกษาต่อ จะต้องทำดัชนีนิพนธ์ ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต แต่หากผู้ที่ใช้วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ต้องทำดัชนีนิพนธ์ ไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต

(ข) แบบ 2 เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย มีการทำดัชนีนิพนธ์ที่มีคุณภาพสูงและก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ ผู้เข้าศึกษาต้องศึกษาชุดวิชาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยผู้ที่ใช้วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทสมัครเข้าศึกษาต่อ จะต้องทำดัชนีนิพนธ์ ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต และศึกษาชุดวิชาอีกไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต แต่หากผู้ที่ใช้วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ต้องทำดัชนีนิพนธ์ ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต และศึกษาชุดวิชาอีกไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต

โดยทั้ง 2 แบบ นักศึกษาต้องสอบผ่านภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 1 ภาษา และสอบผ่านการสอบวัดคุณสมบัติ (Qualifying Examination) เพื่อเป็นผู้มีสิทธิขอทำดัชนีนิพนธ์ ทั้งนี้ ผลงานหรือส่วนหนึ่งของผลงานดัชนีนิพนธ์ต้องได้รับการตีพิมพ์หรือได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารหรือ

สิ่งพิมพ์ทางวิชาการที่มีกรรมการภายนอกร่วมกลั่นกรอง (Peer Review) และเป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้น หรือในระดับนานาชาติ รวมทั้งต้องเข้ารับการสัมมนาเข้มเสริมประสบการณ์วิชาชีพ

3.3 หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นระบบสหบริการ โดยมีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดบริการการศึกษาให้แก่นักศึกษา ดังนี้

3.3.1 สำนักบัณฑิตศึกษา เป็นหน่วยงานหลักในด้านการให้บริการงานการลงทะเบียน งานกฎ ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาทุกระดับ การจัดสอบร่วมกับสำนักทะเบียนและวัดผล การจัดกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ การสำเร็จการศึกษา งานการประชุมคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาระดับมหาวิทยาลัย และงานสนับสนุนการปฏิบัติงานของสาขาวิชาด้านการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา

3.3.2 สาขาวิชา ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับงานวิชาการโดยคณาจารย์แต่ละสาขาวิชาเป็นผู้รับผิดชอบ ในส่วนของการบริหารหลักสูตรโดยคณาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำสาขาวิชา การจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการศึกษา โดยมีฝ่ายเลขานุการเป็นฝ่ายสนับสนุนและประสานงานด้านเอกสารระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชา และระหว่างคณาจารย์กับนักศึกษา

3.3.3 สำนักบริการการศึกษา เป็นหน่วยงานในการจัดส่งเอกสารการสอนให้แก่นักศึกษาทุกระดับ

3.3.4 สำนักบรรณสารสนเทศ หรือห้องสมุด เป็นหน่วยงานที่ให้บริการด้านแหล่งการค้นคว้า

3.3.5 ศูนย์วิทย์พัฒนา มสธ. ซึ่งเป็นศูนย์บริการการศึกษาในส่วนภูมิภาคของมหาวิทยาลัย ในการอำนวยความสะดวกให้แก่ศึกษาในส่วนภูมิภาค

3.3.6 สำนักพิมพ์ เป็นหน่วยงานจัดพิมพ์เอกสารตำราที่ใช้ในการศึกษาของนักศึกษาทุกระดับ

3.3.7 สำนักเทคโนโลยีการศึกษา เป็นหน่วยงานที่ให้การดูแลระบบการเรียนการสอน e-Learning

3.3.8 สำนักคอมพิวเตอร์ เป็นหน่วยงานดูแลระบบและรวมศูนย์ข้อมูลของนักศึกษา และการให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งมหาวิทยาลัย

หน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีความสำคัญต่อระบบการจัดการเรียนการสอน และการให้บริการแก่นักศึกษาเป็นอย่างมาก และสิ่งที่สำคัญในการให้บริการแก่นักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลก็คือ ระบบฐานข้อมูลของนักศึกษาที่เป็นปัจจุบัน ถูกต้อง และครบถ้วน ซึ่งจะส่งผลต่อระบบการให้บริการที่ทำให้นักศึกษาได้รับประโยชน์สูงสุด

4. การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์

(สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2560)

หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต ถูกพัฒนาขึ้นในปี 2555 ด้วยแนวคิดที่เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้ทางการเมืองการปกครอง และเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความประสงค์ในการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์เพื่อนำไปสู่การถ่ายทอด แต่ติดขัดเรื่องของรูปแบบ วิธีการ และเวลาที่ต้องปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ และเพื่อเป็นการต่อยอดการศึกษาในระดับปริญญาโท ด้านการเมืองการปกครอง ของสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จึงได้มีการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวในระดับปริญญาเอกขึ้น และทำการเปิดรับนักศึกษาในปี 2556 ซึ่งในระยะเริ่มต้นอาจไม่ประสบความสำเร็จมากนัก แต่ด้วยกระแสการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทำให้เริ่มได้รับการตอบรับจากกลุ่มผู้เรียนมากขึ้น โดยโครงสร้างและรายละเอียดหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีรายละเอียดที่เน้นไปในทางด้านการเมืองการปกครอง ดังนี้

5.1 หลักสูตร

5.1.1 จำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตรต้องศึกษาไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต

5.1.2 โครงสร้างหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร แบ่งเป็นหมวดวิชาสอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2558 ดังนี้

แบบ 1.1 ตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต

ก. ดุษฎีนิพนธ์ (48 หน่วยกิต)

ข. สัมมนาเข้มเสริมประสบการณ์ดุษฎีบัณฑิต (ไม่นับหน่วยกิต)

แบบ 2.1 ตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 60 หน่วยกิต

ก. หมวดวิชาเฉพาะ 4 ชุดวิชา (24 หน่วยกิต)

ข. ดุษฎีนิพนธ์ (36 หน่วยกิต)

ค. สัมมนาเข้มเสริมประสบการณ์ดุษฎีบัณฑิต (ไม่นับหน่วยกิต)

โดยชุดวิชาที่ต้องศึกษาในแต่ละหมวดชุดวิชามีดังนี้

แบบ 1.1

ก. ดุษฎีนิพนธ์

84998 ดุษฎีนิพนธ์ (48 หน่วยกิต)

Dissertation

ข. สัมมนาเข้มเสริมประสบการณ์ดุษฎีบัณฑิต

84999 สัมมนาเข้มเสริมประสบการณ์ดุษฎีบัณฑิตรัฐศาสตร์ (ไม่นับหน่วยกิต)

Doctoral Professional Experience in Political Science

แบบ 2.1

ก. หมวดวิชาเฉพาะ 4 ชุดวิชา (24 หน่วยกิต)

84901 แนวทางการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพขั้นสูง

Advanced Quantitative and Qualitative Research Approaches

84902 สัมมนาการวิเคราะห์การเมืองขั้นสูง

Seminar in Advanced Political Analysis

84903 สัมมนาการเมืองและการบริหารเปรียบเทียบขั้นสูง

Seminar in Advance Comparative Politics and Administration

84904 สัมมนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

Seminar in International Relations

ข. ดุษฎีนิพนธ์

84998 ดุษฎีนิพนธ์ (36 หน่วยกิต)

Dissertation

ค. สัมมนาเข้มเสริมประสบการณ์ดุษฎีบัณฑิต

84999 สัมมนาเข้มเสริมประสบการณ์ดุษฎีบัณฑิตรัฐศาสตร์ (ไม่นับหน่วยกิต)

Doctoral Professional Experience in Political Science

ปัจจุบัน สาขาวิชารัฐศาสตร์ทำการเปิดสอนเฉพาะ แบบ 2.1 เท่านั้น โดยจัดการเรียนการสอนตามระบบการศึกษาทางไกลแบบเผชิญหน้า ซึ่งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรเห็นว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับการศึกษาในระดับปริญญาเอก ที่จำเป็นต้องมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์อย่างเข้มข้น จึงได้กำหนดให้นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคการศึกษาต้องเดินทางเข้ามาศึกษาในส่วนกลางเท่านั้น

6. การศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดสอนหลักสูตร

ตามมติสภาวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในการประชุมครั้งที่ 17/2553 วันที่ 16 กันยายน 2553 และครั้งที่ 2/2554 วันที่ 27 มกราคม 2554 ได้กำหนดเรื่องการศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดสอนหลักสูตรไว้ว่า ก่อนที่จะดำเนินการพัฒนาหลักสูตร สาขาวิชาควรศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดสอนหลักสูตร (Feasibility Study) และนำผลการศึกษามาจัดทำเป็นรายงานเสนอมหาวิทยาลัยเพื่อประกอบการพิจารณาเปิดสอนหลักสูตร โดยมหาวิทยาลัยกำหนดให้การศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดสอนหลักสูตรต้องครอบคลุมใน 5 ประเด็น ดังนี้

1. ความต้องการของสังคมและความสอดคล้องกับสภาพการณ์ของประเทศ
2. ความคุ้มค่าของการเปิดสอน
3. ความพร้อมของสาขาวิชาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. ความต้องการและความสนใจการเข้าศึกษาของกลุ่มเป้าหมาย

นอกจาก 4 ประเด็นดังกล่าวข้างต้น ข้อมูลอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาตามความเหมาะสมของแต่ละหลักสูตร เช่น สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม เป็นต้น ก็ถือว่าเป็นเรื่องที่จะต้องศึกษาเพิ่มเติมเพื่อประกอบในการหาความเป็นไปได้ในการเปิดสอนหลักสูตรใหม่

รูปแบบการศึกษาความเป็นไปได้สามารถทำได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม เช่น 1) ทำตามกระบวนการวิจัยโดยการศึกษาความต้องการ/ความสนใจจากกลุ่มเป้าหมายและ/หรือความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เกี่ยวข้อง 2) การจัดสัมมนา/สนทนากลุ่ม โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในศาสตร์นั้น/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้แทนองค์การวิชาการ วิชาชีพ ผู้แทนกลุ่มเป้าหมาย 3) วิจัยและสัมมนา โดยศึกษาความต้องการ/ความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย และมีการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิในศาสตร์นั้น ๆ และผู้เกี่ยวข้อง ข้อสรุปจากการศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดสอนจะเป็นข้อมูลสำคัญและเป็นแนวทางในการตัดสินใจพัฒนาหลักสูตรต่อไป (สภาวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2554)

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันจะพบว่า สถาบันการศึกษามีการเปิดสอนหลักสูตรที่เป็นการเฉพาะกับความสนใจของกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น และทุกสถาบันต่างต้องการขยายฐานการรับนักศึกษาให้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อความอยู่รอดในการดำรงอยู่ของสถาบันและรับผิดชอบต่อผู้เรียน จึงได้มีความพยายามขยายฐานความรู้ในการเรียนการสอนขึ้นไปสู่ระดับสูงสุดในระดับปริญญาเอก แต่เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงด้านกลุ่มเป้าหมายจึงจำเป็นจะต้องมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาหลักสูตรใหม่ ๆ เพื่อเป็น

ข้อมูลในการพิจารณาในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านจุดคุ้มทุน ด้านกลุ่มเป้าหมาย ด้านประโยชน์ทั้งของสถาบันและของผู้เรียน รวมถึงด้านการพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ จึงทำให้มีการศึกษาในเรื่องของความเป็นไปในการเปิดสอนหลักสูตรในเกือบทุกระดับ โดยส่วนใหญ่ก็เพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน
2. แนวโน้ม ความต้องการในการเรียนของกลุ่มเป้าหมายในหลักสูตรที่จะทำการเปิดสอน
3. การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการเปิดสอนหลักสูตรนั้น ๆ โดยดูที่ต้นทุน สภาพแวดล้อม

สถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม รวมถึงวัฒนธรรม ที่มีการเปลี่ยนแปลงไป

นอกจากนี้ มีการนำเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาของหลักสูตรที่จะเปิดสอนด้วย ดังที่ปรากฏในงานศึกษาวิจัยของนริรัตน์ พินิจนสาร (2559) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวโน้มความต้องการและความเป็นไปได้ในการเปิดหลักสูตรปริญญาโทสาขาละคอนประยุกต์ และสาขาศิลปะการแสดงร่วมสมัย และพันธ์ศักดิ์ พลสารมัย, ศรีเนตร อารีโสภณพิเชฐ และสิรินันท์ สิริกุลเดชพาพงษ์,อรุณี หงส์ศรีวัฒน์ (2013) ที่นำเสนอบทความเรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้และแนวทางการจัดการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาพยาบาลศาสตร์ของสถาบันพระบรมราชชนก ใน วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข

สิ่งสำคัญของข้อมูลที่จะใช้ประกอบเหตุผลในการเปิดสอนหลักสูตรในแต่ละระดับ ที่มักจะมีการศึกษาถึงกัน คือ ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และรูปแบบหรือวิธีการเรียนที่ต้องการ เพื่อให้เหมาะสมกับวิถีการดำเนินชีวิตของกลุ่มเป้าหมายในปัจจุบัน อย่างเช่นงานของ สมิตร์ สุวรรณ และจันทิมา จานงนารถ (2554) ศึกษาความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของครูและบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันตก โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 99 คน มีความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 32.9 และไม่มีความต้องการศึกษาต่อ จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 67.1 หากพิจารณาเฉพาะผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท จำนวน 66 คน มีความต้องการศึกษาต่อปริญญาเอก มีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 63.6 และไม่มีความต้องการศึกษาต่อ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 และมีข้อเสนอว่า การจัดการศึกษาควรจัดนอกเวลา ราชการในวันเสาร์ – อาทิตย์ เพื่อให้ผู้เรียนที่ทำงานแล้วสามารถมาศึกษาต่อได้ และควรสนับสนุนทุนการวิจัยหรือทุนการศึกษาบางส่วน รวมทั้งห้องทำงานสำหรับนิสิตพร้อมเครื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเปิดหลักสูตรต่างๆ ให้ผู้ที่มีความสนใจต้องการศึกษาต่อได้ทราบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำไปเตรียมการวางแผนการศึกษาหรือการพัฒนาตนเองต่อไปได้

อีกตัวอย่าง คือ งานของธาวุฒิ ปลื้มสำราญ (2553) ได้ศึกษาความต้องการศึกษาต่อการศึกษา คุษณบัณฑิตคณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการรูปแบบหลักสูตรที่มีการจัดการสอนหลักสูตรการศึกษาคุษณบัณฑิต คณะพลศึกษา ด้วยระบบการสอน

บรรยายในชั้นเรียน ร้อยละ 96.79 โดยต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ ด้านโครงสร้างหลักสูตรต้องการให้มีการทำปริญญานิพนธ์และวิชาในหมวดต่างๆ ทั้งนี้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนวิชาได้ตามความสนใจและคณะสามารถจัดหาบุคลากรมาสอนได้ ต้องการให้มีหลักสูตรเป็นภาษาอังกฤษและมีหลักสูตรที่เป็นทางด้านกีฬาโดยเฉพาะ และในส่วนของการบริหารหลักสูตร โดยรวมความต้องการอยู่ในระดับมากที่ต้องการให้มีการเรียนการสอนในวันเสาร์-อาทิตย์ วิธีการคัดเลือกเข้าศึกษาต้องการให้คัดเลือกตามความสนใจเฉพาะทางหรือความสามารถพิเศษเฉพาะหน้า และต้องการให้มีทุนในการเรียนและสนับสนุนการทำวิจัย

นอกจากนี้ ปราน สุวรรณมงคล (2559) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษา รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกเมืองการปกครองท้องถิ่นที่เหมาะสมสำหรับพนักงานเทศบาล พบว่า กลุ่มพนักงานเทศบาล ซึ่งขยายรวมถึงพนักงานส่วนท้องถิ่น มีความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกด้านรัฐศาสตร์ เพื่อนำความรู้ที่ได้ปรับคุณภาพพัฒนาความก้าวหน้าในหน้าที่ และพัฒนาพื้นที่ปฏิบัติงาน โดยมีความต้องการวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ไม่ต้องเดินทางเข้าไปเรียนมาก สามารถสำเร็จการศึกษาได้เร็ว มีการศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศเพื่อเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีความสนใจหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนแบบ block course ซึ่งเรียนทีละวิชาต่อเนื่อง เมื่อเรียนจบ 1 วิชา ให้เข้าสอบเพื่อวัดผลความรู้ที่ได้รับ แล้วจึงเริ่มศึกษาในวิชาต่อไปจนกว่าจะครบโครงสร้างหลักสูตร นอกจากนี้ ยังต้องการให้มีการจัดทุนการศึกษาให้แก่ผู้เข้าศึกษาด้วย

โดยจะพบว่า ในปัจจุบันกลุ่มคนที่เข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาจะเป็นกลุ่มผู้ที่ต้องการทำงานไปด้วยและศึกษาได้ด้วยพร้อม ๆ กัน และต้องการสำเร็จการศึกษาโดยเร็ว ก็เพื่อจะนำวุฒิการศึกษาไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับหน้าที่การงาน และการประหยัดค่าใช้จ่าย ดังนั้น การศึกษาในมหาวิทยาลัยที่เป็นระบบเปิดจึงเป็นจุดมุ่งหมายสำหรับคนกลุ่มนี้มากขึ้น การใช้สื่อและระบบการจัดการเรียนการสอนที่ลดการเดินทางที่ต้องมีค่าใช้จ่าย และไม่กระทบกับช่วงเวลาในการทำงานมากนัก จึงเป็นวิธีที่ตอบโจทย์กลุ่มคนทำงานได้เป็นอย่างดี และทำให้มหาวิทยาลัยปิดหลายสถาบันได้นำวิธีการจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกลไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้ามากขึ้น และมีกำลังทุนในการพัฒนาสื่อไปได้อย่างก้าวหน้า

ในลำดับต่อไป ผู้วิจัยจะได้ทำการศึกษาในรายละเอียดเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น ตามวิธีการดำเนินการวิจัย

ตารางที่ 2.1 สรุปการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นที่นำมาทบทวน	รายการเอกสารที่ใช้
ความเป็นมาและสภาพการณ์ของการเมืองการปกครองท้องถิ่น	Harold Lasswell (1963) David Easton, 1957 Daniele Caramani 2011, p. ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2535 ปธาน สุวรรณมงคล, 2560
การเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกล	เจน Duangduan Tiyaaboot, 2013) (www.gotoknow.org/posts/47334 คำนวณวันที่ 1 กันยายน 2560)
การเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	ฝ่ายส่งเสริมมาตรฐานบัณฑิตศึกษา สำนักบัณฑิตศึกษา, 2560
การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐศาสตรดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2560
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง - เรื่องการศึกษาความเป็นไปได้	- มติสภาวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2554) กำหนดความหมายและปัจจัยในการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาหลักสูตร - นริรัตน์ พินิจธนสาร (2559) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษาแนวโน้มความต้องการและความเป็นไปได้ในการเปิดหลักสูตรปริญญาโทสาขาละคอนประยุกต์ และสาขาศิลปการสดงร่วมสมัย และ - พันธศักดิ์ พลสารมัย, ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ และสิรินันท์ สติกรกุล เตชพาหพงษ์,อรุณี หงส์ศรีวัฒน์ (2013) นำเสนอบทความเรื่องการศึกษาความเป็นไปได้และแนวทางการจัดการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาพยาบาลศาสตร์

ตารางที่ 2.1 สรุปการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

ประเด็นที่นำมาทบทวน	รายการเอกสารที่ใช้
	ของสถาบันพระบรมราชชนก ใน วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข - สมิตร์ สุวรรณ และจันทิมา จ๋านนารถ (2554) ศึกษาความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของครูและบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันตก - ธาวุฒิ ปลื้มสำราญ (2553) ได้ศึกษาความต้องการศึกษาต่อการศึกษาดุษฎีบัณฑิตคณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ - ปธาน สุวรรณมงคล (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษารูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกเมืองการปกครองท้องถิ่นที่เหมาะสมสำหรับพนักงานเทศบาล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตร
ดุชนวัตกรรม วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช” ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) และการวิจัย
เชิงปริมาณ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 1,854 คน มหาบัณฑิตหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต จำนวน 452 คน สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และ
บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 162,316 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1) กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและมหาบัณฑิต
หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 100 คน บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 400 คน
ใช้สูตรคำนวณของยามานะ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (cluster sampling) เลือกจังหวัดแบบเจาะจง
ให้ครบทั้ง 4 ภูมิภาค (ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

2) กลุ่มตัวอย่างวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและมหาบัณฑิต
หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่นของสาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการบริหาร
หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ มสธ. จำนวน 23 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ
เจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2
ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย

- เพศ
- อายุ
- การศึกษา
- การทำงาน
- ประสบการณ์การทำงาน

- รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
- ภูมิลำเนาปัจจุบันที่อยู่จริง

ตอนที่ 2 ความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

- ความสนใจในการเรียนต่อระดับปริญญาเอก
- เหตุผลที่สนใจเรียนต่อระดับปริญญาเอก
- วิธีการดำเนินการคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษา
- วิธีการจัดการเรียนการสอน
- แบบแผนการเรียนที่ต้องการศึกษา
- รูปแบบการเรียนการสอน
- ความต้องการวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิจากต่างประเทศ
- การศึกษาดูงานต่างประเทศ
- การชำระค่าธรรมเนียม

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการสร้างแบบสอบถาม
2. ระบุเนื้อหาหรือประเด็นหลักที่จะถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่จะประเมิน
3. กำหนดประเภทของคำถามโดยมีทั้งคำถามปลายเปิดหรือปลายปิด
4. ร่างแบบสอบถาม โครงสร้างแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น/ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความต้องการในการศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต และคำถามปลายเปิด

5. ตรวจสอบข้อคำถามให้ครอบคลุมเรื่องที่จะวัดตามวัตถุประสงค์
6. ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเนื้อหาและภาษาที่ใช้
7. ทดลองใช้แบบสอบถามเพื่อดูความเป็นปรนัย ความเชื่อมั่นและเพื่อประมาณเวลาที่ใช้
8. ปรับปรุงแก้ไข และจัดพิมพ์

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เนื่องจากการวิจัยนี้เน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ สำหรับการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามจึงตรวจสอบเรื่องของความเที่ยงตรง ความเป็นปรนัย ความมีประสิทธิภาพ และความง่ายในการใช้ โดยทดลองกับกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 30 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพได้แก่ แบบสนทนากลุ่มระดับผู้บริหารระดับสูง ข้าราชการท้องถิ่นระดับกลาง และปฏิบัติการ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก ดำเนินการโดยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 ตัวอย่าง โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบกลับทางจดหมายซึ่งผู้วิจัยจะแนบซองจดหมายติดแสตมป์และส่งไปพร้อมกับแบบสอบถาม และเมื่อได้รับข้อมูลตอบกลับมาก็จะรวบรวมข้อมูลและจัดหมวดหมู่ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา บุคลากรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ดำเนินการโดยการจัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) เพื่อขอทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นคำถามที่กำหนด ประกอบกับการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เช่น กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถามได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ สำหรับคำถามปลายปิดและการวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับคำถามปลายเปิด

5. กระบวนการคิดจุดคุ้มทุน

กองแผนงานได้ออกแบบตารางการคิดจุดคุ้มทุน เพื่อให้สาขาวิชาที่มีการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรได้นำไปใช้ในการคิดจุดคุ้มทุน ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวเพียงเพื่อให้เห็นวิธีการเท่านั้น ส่วนในกระบวนการคิดผู้วิจัยไม่ไปก้าวล่วงในแนวคิดดังกล่าว ทั้งนี้ ในกระบวนการจัดทำรายละเอียดหลักสูตร หรือ มคอ. 2 เพื่อเสนอขออนุมัติต่อสภาวิชาการ สภามหาวิทยาลัย นั้น จะมีขั้นตอนในการกรอกข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่อยู่ในจุดคุ้มทุนที่หลักสูตรจะรับเข้ามาในชั้นต่ำ ซึ่งจะให้ตัวแปร ในเรื่องของจำนวนอาจารย์ผู้รับผิดชอบ เงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร งบในส่วนของบุคลากร และงบดำเนินการ โดยสำนักวิชาการได้จัดนำมาคำนวณในเบื้องต้น ต่อมากองแผนงานได้ดำเนินการออกแบบวิธีการหาจุดคุ้มทุนในการดำเนินการหลักสูตร โดยคิดคำนวณจากตัวแปรดังต่อไปนี้

1. การประชาสัมพันธ์
2. การรับสมัคร
3. งานทะเบียนประวัติและการปฐมนิเทศ
4. กิจกรรมการลงทะเบียนเรียน
5. งานพัฒนาหลักสูตร/ปรับปรุงหลักสูตร
6. งานผลิตชุดวิชา
7. งานจัดพิมพ์เอกสารชุดวิชา

8. งานสัมมนาเสริมชุดวิชา
9. งานจัดทำสื่อเสริม สื่อออนไลน์
10. งานสัมมนาเข้มชุดวิชา
11. งานออกข้อสอบ
12. งานจัดสอบ
13. งานจัดสัมมนาเข้มชุดวิชาคุณุณิพนธ์
14. งานอบรมเข้มเสริมประสบการณ์
15. การบริหารการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพ
16. กิจกรรมบริการห้องสมุด
17. หน่วยบริการบัณฑิตศึกษา/ศูนย์วิทยบริการบัณฑิต
18. งานพระราชการปริญญาบัตร
19. อาจารย์ประจำหลักสูตร

ในการคำนวณ กองแผนงานจะมีข้อมูลค่าใช้จ่ายในแต่ละตัวแปรให้เรียบร้อยแล้ว สาขาวิชาใส่ข้อมูลตัวเลขในส่วนแรก จำนวน 6 รายการ ดังนี้

1. จำนวนนักศึกษาใหม่
2. จำนวนนักศึกษาในปีก่อน
3. นักศึกษาที่ลงทะเบียนคุณุณิพนธ์
4. ผู้สำเร็จการศึกษา
5. ชุดวิชาที่เปิดสอนทั้งหมดในก่อน
6. จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร

บทที่ 4

ผลการวิจัย

บทที่ 4 เป็นการนำเสนอผลการวิจัยเพื่อตอบโจทย์การวิจัยหลักว่า มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดในการจัดการศึกษาระดับปริญญาเอกทางด้านรัฐศาสตร์ วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น โดยจากการรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มและแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วยผู้ศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในทุกกระดบ พนักงาน/ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น (ข้าราชการฝ่ายการเมืองของท้องถิ่น) และการประชุมกลุ่มย่อยใน 4 ภูมิภาค

4.1 การศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น

สำหรับการศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น จำเป็นจะต้องมีการวิเคราะห์ถึงบริบทต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการดำเนินการทั้งบริบทภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมาย และสภาพความเป็นจริงของสถาบันที่ต้องการจะเปิดสอนหลักสูตร เพื่อดูแนวโน้มความต้องการและความจำเป็นในการสร้างนวัตกรรมทางการเรียนรู้ที่ไม่มีขีดจำกัดสำหรับบุคคลที่ต้องการพัฒนาดนให้เป็นในสิ่งที่ตนต้องการ และเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต โดยกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้จะประกอบด้วย

บริบทการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

ความต้องการของผู้เรียน

วิธีการจัดการเรียนการสอนใหม่

สาระสำคัญของหลักสูตร

การเพิ่มพูนความรู้แก่ผู้เรียน

การสนับสนุนผู้เรียนของมหาวิทยาลัยฯ

ค่าใช้จ่ายและจุดคุ้มทุน

จากการศึกษาพบประเด็นสำคัญดังนี้

1. บริบทของการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในที่นี้ จะเน้นที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับท้องถิ่น เพราะจะทำให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวและความต้องการของบุคลากรของท้องถิ่นซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจนมากขึ้น

1.1 การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น ในระยะหลายทศวรรษที่ผ่านมา ผลพวงจากการพัฒนาประเทศส่งผลให้เกิดความเจริญกับประเทศในด้านเศรษฐกิจ สังคมมาก และส่งผลให้เกิดความเป็นเมือง (Urbanization) ขึ้นในท้องถิ่นทั่วประเทศโดยที่เขตชนบทมีลดลงในขณะที่เขตกึ่งเมืองกึ่งชนบทและเขตเมืองมีเพิ่มมากขึ้น โดยในปี 2557 มีประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง (เทศบาล) คิดเป็นประมาณร้อยละ 47 ของประชากรทั้งประเทศ และส่งผลให้เกิดการอพยพของคนชนบทเข้าสู่เมืองดังกล่าวเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อแสวงหางานทำ และการพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจนก่อให้เกิดปัญหาของเมืองติดตามมา ได้แก่ ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาความคับคั่งของการจราจร ปัญหาความไม่เพียงพอของสาธารณูปโภคสาธารณูปการ ปัญหามลภาวะ ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนที่อยู่ในเมืองอย่างมาก และส่งผลกระทบต่อการบริหารท้องถิ่นโดยตรงคือ ผู้บริหารท้องถิ่นต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ทางด้านการบริหารเมืองและบริหารงานแบบมีอาชีพมากขึ้น ทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นและบุคลากรท้องถิ่นต้องหาความรู้เพิ่มเติมอย่างเร่งด่วนเพื่อเสริมการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ

1.2 นับแต่ปี 2551 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ทำให้ระบบการบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือนเปลี่ยนแปลงไปจากระบบเดิมที่เป็นระบบจำแนกตำแหน่ง (Position Classification, PC) มาเป็นระบบสมรรถนะ (Competence Based) ที่ให้ความสำคัญกับความรู้ ความสามารถของข้าราชการที่จะนำไปสู่สมรรถนะในการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น ซึ่งมีแหล่งที่มาจากการศึกษาที่สูงขึ้น ทักษะ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในตำแหน่ง ทำให้เป็นแรงจูงใจให้ข้าราชการต้องแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งหนทางหนึ่งคือ การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น อาทิ การศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา (ปริญญาโทและปริญญาเอก) ส่งผลให้นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาเพิ่มขึ้นในหลายแขนงวิชา

สำหรับในด้านสังคมศาสตร์ กล่าวเฉพาะทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น ก็นับเป็นที่ต้องการของบุคลากรท้องถิ่นทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายข้าราชการประจำมากเช่นกัน

1.3 การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ส่งผลให้ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องมีการพัฒนาความรู้และเปิดโลกทัศน์ให้ทันต่อเหตุการณ์ทั้งในและนอกประเทศ เพราะการทำงานในปัจจุบันต้องอาศัยการบูรณาการจากหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐเพื่อนำนโยบายและบริการต่างๆ ไปสู่ประชาชน ดังนั้น การที่ผู้บริหารหรือผู้ที่ปฏิบัติงานในท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงและเข้าใจในบริบทของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน จะช่วยให้เกิดประโยชน์ในการบริการแก่ประชาชน ทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาศักยภาพในการบริหารงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ให้มากขึ้น เพราะสภาพการทำงานในปัจจุบันของหน่วยงานในพื้นที่จังหวัดต่างๆ ยังขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ตรงกัน

ระหว่างหน่วยงานส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น (กลุ่มหัวหน้างาน เจ้าหน้าที่ และผู้แทนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ และปศุสัตว์ เขต 5 จังหวัดเชียงใหม่, การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 กันยายน 2560)

2. ความต้องการของผู้เรียน

จากการศึกษาข้อมูลข้าราชการส่วนท้องถิ่นพบว่า ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยหรือกำลังศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งข้าราชการส่วนท้องถิ่นในระดับปฏิบัติการมีความเห็นว่า การจบการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยเพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอื้อประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางราชการ เนื่องจากสามารถนำไปลดระยะเวลาในการสอบเลื่อนตำแหน่งไปสองปีแต่ในระดับปริญญาเอกอาจยังไม่มีผลจำเป็น ณ ขณะนี้ เนื่องจากยังไม่มีการเปรียบเทียบสำหรับการนำเอาการเรียนระดับปริญญาเอกไปใช้เกี่ยวกับการเลื่อนตำแหน่ง และอาจมีค่าใช้จ่ายสูงเกินกว่าที่จะสามารถจัดการได้

แต่สำหรับข้าราชการส่วนท้องถิ่นที่เป็นระดับบริหาร ได้แก่ ปลัด รองปลัด และผู้บริหารระดับสำนัก กองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสนใจในการศึกษาระดับปริญญาเอกทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น เพราะเห็นว่าตรงกับงานที่ปฏิบัติอยู่และเป็นการสร้างสมรรถนะในการบริหารงานให้สูงขึ้นเป็นที่ยอมรับของผู้บริหารท้องถิ่นและผู้ได้บังคับบัญชามากขึ้น สำหรับผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้ง มีความเห็นที่น่าสนใจว่า การศึกษาในระดับปริญญาเอกทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้บริหารท้องถิ่นในฐานะที่เป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเป็นการเพิ่มความรู้ความสามารถ และที่สำคัญเป็นการเพิ่มภาพลักษณ์ของผู้บริหารท้องถิ่นให้สูงขึ้นในสายตาของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้าราชการส่วนภูมิภาค ข้าราชการส่วนท้องถิ่น และประชาชนในชุมชนท้องถิ่นของตน

สรุปได้ว่า ในแง่ความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่นจากการเลือกตั้งและผู้บริหารท้องถิ่นที่เป็นข้าราชการประจำมีความสนใจและต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาเอกในด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นทำให้มีความเป็นไปได้ในการจัดการเรียนการสอนระดับนี้ทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น ในขณะที่กลุ่มข้าราชการส่วนท้องถิ่นระดับปฏิบัติการยังให้ความสำคัญน้อยกับการศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก

4.2 แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น

1. ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน

ในที่นี้ ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนจะเกี่ยวข้องกับสาขาวิชารัฐศาสตรบัณฑิต หากจะเปิดการเรียนการสอนระดับปริญญาเอก วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่นจำเป็นต้องมี

คณาจารย์ประจำที่มีความรู้ และมีประสบการณ์วิจัยทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น รวมถึงอาจารย์พิเศษภายนอกที่มีความรู้และประสบการณ์งานวิจัยหรือประสบการณ์ตรงมาสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนเนื่องจากหลักสูตรเน้นการวิจัยในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ซึ่งต้องอาศัยคณาจารย์ประจำที่มีความรู้และประสบการณ์สูงทางด้านนี้เป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งขณะนี้สาขาวิชารัฐศาสตร์ยังมีคณาจารย์ทางด้านนี้ไม่เพียงพอโดยต้องอาศัยระยะเวลา 3-5 ปี ในการเตรียมความรู้ทางด้านคณาจารย์ กล่าวได้ว่า ความพร้อมของคณาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนเป็นข้อจำกัดที่สำคัญที่ต้องมีการวางแผนในระยะสั้นและระยะปานกลางในการสรรหาและพัฒนา คณาจารย์ให้เพียงพอและพร้อมในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาเอก วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น

2. วิธีการจัดการเรียนการสอน

วิธีการจัดการเรียนการสอนเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญเนื่องจากกลุ่มผู้บริหารท้องถิ่นทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายข้าราชการประจำต่างก็มีภารกิจที่ต้องปฏิบัติในพื้นที่ค่อนข้างมากและต่อเนื่องโดยอาจไม่มีวันหยุดเสาร์-อาทิตย์เหมือนข้าราชการทั่วไป ทำให้หากต้องเดินทางเข้ามศึกษาในส่วนกลางจะกระทำได้ลำบาก แต่หากมหาวิทยาลัยฯ สามารถจัดการเรียนการสอน แบบผสมผสานระหว่างการเผชิญหน้าและการศึกษาทางไกล ก็จะทำให้กลุ่มผู้สนใจดังกล่าวสามารถเรียนได้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งทำให้โอกาสที่มหาวิทยาลัยฯ จะสามารถจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ได้มีสูงขึ้น

นอกจากนี้ ประเด็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญอีกประเด็น ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคที่มหาวิทยาลัยฯ จัดอยู่ในขณะนี้อาจไม่สอดคล้องกับภาระงานและเวลาของกลุ่มตัวอย่างที่สนใจศึกษาระดับปริญญาเอก วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่นดังได้กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้ได้มีการแลกเปลี่ยนความเห็นกันระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มตัวอย่างและพบว่า วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เรียกว่า “การเรียนวิชาเดียวต่อเนื่อง ” หรือ Block course ซึ่งมีการจัดการศึกษาในลักษณะนี้ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนมานานกว่าสิบปีแล้ว ก็น่าจะเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างนี้เพราะสามารถทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจในสาระสำคัญของวิชาได้ที่ละวิชาก่อนที่จะมีการประเมินผล (การสอบ) เมื่อสิ้นสุดการสอนในแต่ละวิชา ดังนั้น หากมีการปรับวิธีการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับภารกิจและความต้องการของผู้เรียนก็จะทำให้ความเป็นไปได้ในการจัดการสอนในระดับดุษฎีบัณฑิตทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นมีมากขึ้น

ตาราง 4.1 วิธีการจัดการจัดการเรียนการสอนในกรณีที่น่าสนใจเรียนต่อๆ

วิธีการเรียน	จำนวน	ร้อยละ
แบบเผชิญหน้า พบปะอาจารย์ในห้องเรียน	186	41.3
แบบออนไลน์ที่สามารถสื่อสารกันได้สองทางระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนผ่านช่องทางต่างๆ เช่นระบบ skype เป็นต้น	40	8.9
แบบผสมระหว่างการเผชิญหน้ากับแบบออนไลน์	224	49.8
อื่นๆ	-	-
รวม	450	100

จากตารางที่ 4.1 กรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามสนใจศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกแล้ว รูปแบบหรือวิธีการเรียนที่ต้องการคือ วิธีการเรียนแบบผสมระหว่างการเรียนแบบเผชิญหน้าและการเรียนแบบผ่านระบบออนไลน์ ผู้ที่สนใจในวิธีการนี้มีจำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 49.8 ซึ่งดูแล้วก็ใกล้เคียงกับคนที่ต้องการเรียนแบบเผชิญหน้าที่ได้พบปะกับคณาจารย์เพียงอย่างเดียว ซึ่งผู้ที่เลือกวิธีการนี้ จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 41.3 นอกจากนั้นก็ยังสนใจการเรียนผ่านระบบออนไลน์อย่างเดียว จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 8.9 ดังนั้น การเรียนการสอนคงไม่สามารถไปในวิธีการใดวิธีการหนึ่งเพียงอย่างเดียวได้ แต่ต้องผสมวิธีการให้เหมาะสมกับผู้เรียนด้วย

ในสภาพแวดล้อมปัจจุบันที่ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในการดำเนินชีวิตของผู้คน ความรู้ต่างๆ ถูกถ่ายทอดออกมามากมายในรูปแบบของสื่อออนไลน์ ดังนั้นสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จึงไม่อาจปฏิเสธการพัฒนาแบบการเรียนการสอนที่ต้องนำสื่อเทคโนโลยีทางการสื่อสารเข้ามาปรับใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาของวิชาการต่าง ๆ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถือเป็นสถาบันทางการศึกษาในยุคแรก ๆ ที่มีการนำเทคโนโลยีด้านการศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลมาใช้อย่างเต็มรูปแบบ และไม่มีชั้นเรียน ซึ่งเหมาะกับการเรียนในระดับปริญญาตรี ที่สะดวกกับผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการท่องจำ จึงอาศัยหนังสือหรือเอกสารการสอนเป็นหลัก จนกระทั่งการพัฒนาทางการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาได้เข้ามามีบทบาทและกลายเป็นจุดขายสำคัญของการศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลในปัจจุบันที่มีการนำการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์เข้ามาช่วยในการเรียนการสอน แต่ก็ยังไม่สามารถทิ้งระบบการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าไปทั้งหมด จึงทำให้วิธีการเรียนการสอนทั้งแบบเผชิญหน้าและผ่านระบบออนไลน์สามารถดำเนินไปควบคู่กันได้ในยุคปัจจุบัน แต่ทั้งนี้ การจะทำให้การเรียนการสอนมี

ประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งคณาจารย์และผู้เรียนจะต้องมีทักษะ และความถนัดในการเข้าไปใช้ด้วย เพราะการเข้าระบบบ่อย ๆ จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพโดยสมบูรณ์

นอกจากนี้ จากการสอบถามถึงรูปแบบในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม ระหว่างแบบทวิภาค ที่ให้ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนภาคการศึกษาละ 2 ชุติวิชา และมีการสอบปลายภาค กับการเรียนการสอนต่อเนื่องแบบ block course ที่ให้นักศึกษาเรียนทีละชุติวิชาให้จบแล้วทำการสอบ ถือว่าจบการเรียนไป 1 ชุติวิชา หลังจากนั้นก็จะเริ่มเรียนอีกชุติวิชาหนึ่ง เมื่อเรียนจบก็ทำการสอบ ทำเช่นนั้นจนกว่าจะเรียนหมดชุติวิชาที่กำหนด ซึ่งผู้ตอบคำถามข้อนี้ ส่วนใหญ่เลือกการเรียนการสอนแบบ block course ดังตารางที่ 4.2 เนื่องจาก ผู้ที่ศึกษาส่วนใหญ่มีงานทำแล้ว ทำให้บางครั้งความสามารถในการจำอาจมีข้อจำกัด ดังนั้น หากให้มีการตอบคำถามหลังจากที่ได้รับข้อมูลหรือความรู้ไม่นาน จะทำให้นำข้อมูลนั้นมาตอบคำถามได้ดีกว่าที่เรียนหลายชุติวิชาแล้วไปตอบคำถามทีเดียวพร้อม ๆ กันในตอนปลายภาค

ตารางที่ 4.2 แนวทางในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาเอกที่เหมาะสม

แนวทางการเรียนการสอนที่เหมาะสม,	จำนวน	ร้อยละ
แบบทวิภาค	83	18.4
แบบการเรียนการสอนต่อเนื่อง (Block course)	367	81.6
รวม	450	100

3. สำคัญของหลักสูตร

เนื่องจากการศึกษาในระดับปริญญาเอก วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น มีจุดมุ่งหมายในการให้ผู้เข้าศึกษาสามารถนำเอาองค์ความรู้ประยุกต์กับสภาพความเป็นจริงที่เป็นอยู่ในทางปฏิบัติ โดยกลุ่มผู้ศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งและข้าราชการประจำ ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า เนื้อหาของหลักสูตรควรเป็นการนำเอาข้อเท็จจริงในพื้นที่มาสนทนาและนำแนวคิดทฤษฎีมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อแก้ไขหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นโดยให้ความสำคัญกับบูรณาการองค์ความรู้ทางการเมือง การปกครอง และการบริหารเข้าด้วยกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้เรียนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกด้วยและเป็นการเพิ่มโอกาสความเป็นไปได้ในการเปิดการเรียนการสอนระดับปริญญาเอกรัฐศาสตรด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นมากขึ้นอีกด้วย

ตารางที่ 4.3 ความต้องการแผนการเรียนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตฯ ของสาขาวิชา
รัฐศาสตร์ มธธ.

ความต้องการแผนการเรียนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตฯ ของสาขาวิชารัฐศาสตร์ มธธ.	จำนวน	ร้อยละ
แบบที่ 1	113	25.1
แบบที่ 2	324	72.0
ไม่ตอบ	13	2.9
รวม	450	100

จากตารางที่ 4.3 เกี่ยวกับแบบของแผนการเรียนสำหรับหลักสูตรระดับปริญญาเอก ซึ่งจะมี 2 รูปแบบ คือ แบบที่ 1 คือการทำดุษฎีนิพนธ์อย่างเดียว โดยไม่มีชุดวิชาที่ต้องศึกษา หรือหากจะมีชุดวิชาให้ศึกษาก็จะเป็นแบบไม่นับหน่วยกิตเพียง 1 ชุดวิชา ซึ่งมีผู้ที่ประสงค์จะศึกษาแบบนี้ จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 25.1 กับแบบที่ 2 คือ มีการเรียนชุดวิชาก่อน จำนวน 2 – 4 ชุดวิชา แล้วจึงไปทำดุษฎีนิพนธ์ มีผู้ที่ต้องการศึกษาแบบนี้ จำนวน 324 คน คิดเป็นร้อยละ 72 ทั้งนี้ สำหรับการจะศึกษาโดยการเข้ามาแล้วทำดุษฎีนิพนธ์เพียงอย่างเดียว นั้น จำเป็นจะต้องคัดเลือกผู้เข้ามาศึกษาอย่างเข้มข้น และมีคุณสมบัติเฉพาะที่จำเป็น เช่น เป็นอาจารย์ทางด้านรัฐศาสตร์โดยตรง เป็นต้น สำหรับแบบที่ 2 ที่ต้องมีการเรียนชุดวิชาก่อนที่จะไปทำดุษฎีนิพนธ์นั้น จะทำให้ผู้ที่ศึกษาได้มีการปูพื้นฐานความรู้ให้แน่นมากขึ้นก่อนที่จะนำองค์ความรู้ทั้งหลายไปทำดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งคุณสมบัติของผู้ที่เข้าศึกษาก็ยังสามารถที่จะยืดหยุ่นได้บ้าง

ทั้งนี้ สำหรับหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่นมุ่งกลุ่มเป้าหมายที่บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองท้องถิ่น ซึ่งจะมีทั้งสายการเมืองและสายประจำ ที่ล้วนแต่เป็นนักปฏิบัติงานแทบทั้งสิ้น ดังนั้น เนื้อหาของหลักสูตรจึงจำเป็นต้องมีการอธิบายและปูพื้นฐานความรู้ที่เป็นแนวคิดทฤษฎีที่นำไปสู่การวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นได้อย่างตรงตามหลักทางวิชาการ เพื่อประโยชน์ในการทำงานของผู้ที่จะสำเร็จการศึกษาออกไป และการนำไปใช้ประโยชน์ต่อผู้อื่นอีกด้วย

4. การเพิ่มพูนความรู้แก่ผู้เรียน

ในประเด็นการเพิ่มพูนความรู้เพิ่มเติมกับผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การลงพื้นที่ภาคสนามก็มีความจำเป็นในการได้รู้และเข้าใจพื้นที่ท้องถิ่นที่มีความแตกต่างหลากหลายกันและนำมาสัมมนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังเห็นพ้องกันว่า การศึกษาดูงานการเมืองการปกครองท้องถิ่นในต่างประเทศก็มีความจำเป็นเช่นกันเพื่อขยายโลกทัศน์ของผู้เรียนและเติมประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้แก่กลุ่มผู้เรียนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานที่ทำงานของตนในท้องถิ่น ซึ่งหากมหาวิทยาลัยจัดให้มีการศึกษาดูงานควบคู่ไปกับการศึกษาในห้องเรียนด้วยก็จะเป็นประโยชน์และสนองความต้องการของนักศึกษา ซึ่งจากแบบสอบถามมีผู้ที่ต้องการให้มีการศึกษาและดูงาน ณ ต่างประเทศ จำนวน 298 คน คิดเป็นร้อยละ 66.2 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 450 คน ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ความต้องการไปศึกษาดูงานต่างประเทศ

ความต้องการให้นักศึกษาในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต บัณฑิตไปศึกษาดูงานในต่างประเทศ	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการ	298	66.2
ไม่แน่ใจ	105	23.3
ไม่ต้องการ	47	10.5
รวม	450	100

การให้ผู้ศึกษาในระดับปริญญาเอกได้มีการรับฟังการบรรยายจากนักวิชาการต่างประเทศ ถือว่าเป็นการเปิดโลกทัศน์ทางการศึกษาที่มีการดำเนินการกันมาในหลายสถาบัน รวมถึงการศึกษาดูงาน ณ ต่างประเทศ ถึงแม้ว่า บุคลากรในส่วนท้องถิ่นจะสามารถเดินทางไปต่างประเทศได้ด้วยตนเอง แต่การจะได้ศึกษาดูงาน ณ หน่วยงานที่สำคัญในบางประเทศ หรือการที่บุคลากรส่วนท้องถิ่นจะได้ออกไปศึกษาดูงาน ณ ต่างประเทศ ก็ทำได้ยากในยุคที่การเมืองการปกครองมาจากรัฐบาลเผด็จการทหาร จึงถูกระงับไม่ให้มีการใช้จ่ายงบประมาณไปเพื่อการดูงาน ณ ต่างประเทศ แต่โอกาสในการเดินทางไปต่างประเทศ ผ่านหลักสูตรการจัดการศึกษาจะช่วยให้ผู้ศึกษาสามารถได้รับความรู้ที่จะนำไปพัฒนาการทำงาน และการบริหารในส่วนของท้องถิ่น โดยอาศัยประสบการณ์จากประเทศที่สำเร็จในการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ทั้งนี้ ถึงแม้จะมีการระงับการเดินทางไปศึกษาดูงาน

ณ ต่างประเทศ ของหน่วยงานราชการ การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากต่างประเทศมาให้ความรู้แก่นักศึกษา ก็สามารถดำเนินการได้ และเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามก็ให้ความเห็นในความต้องการดังกล่าว จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 61.8 แต่ทั้งนี้ผู้ที่ไม่ต้องการยังมีจำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ความต้องการให้มีการเชิญคณาจารย์/ผู้ทรงคุณวุฒิจากต่างประเทศทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นมาให้ความรู้ในหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตฯ

ความต้องการให้มีการเชิญคณาจารย์/ผู้ทรงคุณวุฒิจากต่างประเทศทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นมาให้ความรู้ในหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตฯ	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการ	278	61.8
ไม่แน่ใจ	48	10.7
ไม่ต้องการ	124	27.5
รวม	450	100

ทั้งนี้ สาขาวิชารัฐศาสตร์ มีการจัดทำความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานและสถาบันการศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ จึงเป็นความพร้อมของหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น ในการดำเนินการเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสาขาวิชารัฐศาสตร์ได้ดำเนินการมาโดยตลอด

5. การสนับสนุนผู้เรียนของมหาวิทยาลัยฯ

การศึกษาในระดับปริญญาเอก เมื่อนักศึกษาผ่านการคัดเลือกเข้ามาแล้วจะต้องชำระเงินค่าลงทะเบียนในระบบเหมาจ่าย ภาคการศึกษาละ 65,000 บาท เป็นจำนวน 6 ภาคการศึกษา เมื่อจ่ายครบแล้ว แต่ยังไม่สำเร็จการศึกษาให้ลงทะเบียนในภาคการศึกษาถัดไปในอัตรา ภาคการศึกษาละ 25,000 บาท จนกว่าจะสำเร็จการศึกษา (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2556) ไม่มีการแบ่งชำระเป็นงวด ยกเว้นกรณีนักศึกษาใหม่ที่สามารถแบ่งจ่ายเป็น 2 งวด ได้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า หากผู้เรียนในระดับบัณฑิตศึกษาสามารถผ่อนชำระค่าเรียนได้เป็นรายเดือนหรือรายสามเดือนก็จะทำให้เป็นการผ่อนเบาภาระของผู้เรียนหรือหากมหาวิทยาลัยฯ มีกองทุนกู้เรียนได้ก็จะยิ่งช่วยให้มีผู้เรียนเพิ่มมากขึ้นซึ่งในกรณีการผ่อนชำระค่าเล่าเรียน มีการ

ดำเนินการในมหาวิทยาลัยเอกชนหลายแห่ง และเป็นเหตุผลในการดึงดูดผู้เรียนได้อีกเหตุผลหนึ่ง ด้วยสถานะเศรษฐกิจและรายจ่ายที่ผู้เรียนส่วนใหญ่จะมีครอบครัวที่ต้องดูแล รวมถึงค่าครองชีพที่สูงขึ้น การผ่อนชำระค่าเล่าเรียนจะช่วยให้รายจ่ายไม่กระจุกตัวในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเป็นจำนวนมาก และผู้เรียนสามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินได้ดีขึ้น หากมหาวิทยาลัยมีการพิจารณาให้การสนับสนุนในเรื่องนี้ก็ทำให้มีโอกาสที่จะมีผู้สนใจมาศึกษาในหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งจากการเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง 450 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 302 คน คิดเป็นร้อยละ 67.2 ที่เหลือเป็นเพศชาย จำนวน 148 คน ร้อยละ 32.8 มีผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทถึง 257 คน ด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 สำเร็จการศึกษาด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 103 คิดเป็นร้อยละ 22.9 จบด้านนิติศาสตร์ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6 ทั้งนี้ มีผู้ที่ไม่ตอบแบบสอบถามส่วนนี้ จำนวน 193 คน ซึ่งเข้าใจว่ายังไม่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท รายละเอียดดังตารางแสดงข้อมูลส่วนบุคคลดังนี้

ตารางที่ 4.6 เพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	148	32.8
หญิง	302	67.2
รวม	450	100

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 450 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 302 คน คิดเป็นร้อยละ 67.2 ที่เหลือเป็นเพศชาย จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8

ตารางที่ 4.7 อายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20 – 30 ปี	37	8.2
31 – 40 ปี	243	54
41 – 50 ปี	149	33.1
51 – 60 ปี	21	4.7

ตารางที่ 4.7 อายุ (ต่อ)

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
60 ปีขึ้นไป	-	-
รวม	450	100

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 450 คน อายุอยู่ระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 54 รองลงมาอายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.1 มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 และอายุระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7

ตารางที่ 4.8 การศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต	125	27.8
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต	103	22.9
นิติศาสตรมหาบัณฑิต	27	6
อื่น ๆ	2	0.4
ไม่ตอบ	193	42.9
รวม	450	100

การศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง 450 คน มีผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท 255 คน ซึ่งมีผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรด้านรัฐศาสตร์จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 ด้านรัฐประศาสนศาสตร์จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 22.9 ด้านนิติศาสตร์จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6 และอื่น ๆ จำนวน 2 คน โดยมีผู้ไม่ตอบแบบสอบถามในข้อนี้จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9

ตารางที่ 4.9 การทำงาน

การทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ	145	32.2
องค์กรปกครองท้องถิ่น	290	64.4
องค์กรอิสระ	3	0.7
ภาคธุรกิจเอกชน	1	0.2
ประกอบกิจการส่วนตัว	5	1.1
อื่นๆ	4	1.0
ไม่ตอบ	2	0.4
รวม	450	100

การทำงานของกลุ่มตัวอย่าง 450 คน ประกอบอาชีพรับราชการ จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 ทำงานในองค์กรปกครองท้องถิ่น จำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 64.4 ทำงานองค์กรอิสระ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7 อยู่ภาคธุรกิจเอกชนจำนวน 1 คน ร้อยละ 0.2 ประกอบกิจการส่วนตัว จำนวน 5 คน และอื่น ๆ จำนวน 4 คน โดยมีผู้ไม่ตอบแบบสอบถามในข้อนี้จำนวน 22 คน

ตารางที่ 4.10 รายได้

รายได้ของท่านเฉลี่ยประมาณ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า บาท 20,000	69	15.0
บาท 40,000 – 20,001	273	60.6
บาท 60,000 – 40,001	106	24.0
มากกว่า บาท 60,000	-	-
ไม่ตอบ	2	0.4
รวม	450	100

รายได้ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม 450 คน แบ่งออกได้ดังนี้ มีผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า 20,000 บาท จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 15 รายได้ระหว่าง 20,001 – 40,000 บาท จำนวน 273 คน คิดเป็นร้อยละ 60.6 รายได้ระหว่าง 40,001 – 60,000 บาท จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 24 และมีผู้ไม่ตอบข้อนี้ จำนวน 2 คน

ตารางที่ 4.11 ภูมิสำเนาที่อยู่จริงในปัจจุบัน

ภูมิสำเนาที่อยู่จริงในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
กรุงเทพและปริมณฑล	104	23.1
ภาคกลาง	22	4.9
ภาคเหนือ	98	21.8
ภาคตะวันออก	58	12.9
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	149	33.1
ภาคใต้	19	4.2
รวม	450	100

ผู้ตอบแบบสอบถามมีภูมิสำเนาอยู่ในกรุงเทพและปริมณฑล จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1 อาศัยอยู่ในภาคกลางจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 4.9 ภูมิสำเนาอยู่ภาคเหนือจำนวน 98 คนคิดเป็นร้อยละ 21.8 อยู่ภาคตะวันออก จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 และภาคใต้ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2

ข้าราชการส่วนท้องถิ่นจะทำการศึกษาให้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทเพื่อการเลื่อนขั้นเงินเดือน และการปรับตำแหน่งให้สูงขึ้น ซึ่งการใช้วุฒิการศึกษาจะช่วยลดระยะเวลาจากเดิมให้เร็วขึ้น จึงทำให้หลายคนหันมาศึกษาในระดับปริญญาโทกันมาก และยังมีโอกาสในการเติบโตทางสายงานได้ต่อไป เนื่องจากอายุราชการยังคงเหลืออีกหลายปี จึงทำให้เห็นได้ว่า หากคนกลุ่มนี้ต้องการเพิ่มพูนความรู้ในระดับที่สูงขึ้นไปน่าจะมีโอกาสและศักยภาพในการศึกษาต่อได้

ความคาดหวังในการเข้าศึกษาในระดับปริญญาเอกของนักศึกษาหลายคนคือ การออกไปเป็นนักวิชาการ หรือการนำไปใช้ประโยชน์ในตำแหน่งที่ใหญ่โตขึ้นไป แต่เมื่อสาขาวิชารัฐศาสตร์ มสธ. เปิดสอนในระดับปริญญาเอก ด้านการเมืองการปกครอง โดยใช้ชื่อปริญญา “รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต” ได้เน้นทั้งการผลิตบัณฑิตที่เป็นทั้งนักวิชาการ และนักวิชาชีพทางด้านรัฐศาสตร์ เช่น นักการเมืองการปกครอง เป็นต้น ซึ่งจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีผู้ที่สนใจศึกษาต่อระดับปริญญาเอก จำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 62 และคนที่ไม่แน่ใจ จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 โดยในจำนวนผู้ที่สนใจศึกษาระดับปริญญาเอกให้เหตุผลที่สนใจศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกก็เพื่อต้องการเพิ่มพูนความรู้ จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 62.7 และต้องการความก้าวหน้าในการทำงาน จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3 รายละเอียดดังตารางที่ 4.10 และ ตารางที่ 4.11

ทั้งนี้ ในส่วนที่ 2 ความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น สรุปได้ดังนี้

ตาราง 4.12 ความสนใจเรียนต่อระดับปริญญาเอก

ความสนใจในการเรียนต่อระดับปริญญาเอก	จำนวน	ร้อยละ
สนใจ	279	62
ไม่แน่ใจ	136	30.2
ไม่สนใจ	35	7.8
รวม	450	100

กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีความสนใจศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก จำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 62 ไม่สนใจ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8 ส่วนที่เหลือ จำนวน 136 คน หรือร้อยละ 30.2 ยังไม่แน่ใจว่าจะศึกษาต่อหรือไม่

ตาราง 4.13 เหตุผลในการต้องการเรียนต่อระดับปริญญาเอก

เหตุผลในการต้องการเรียนต่อระดับปริญญาเอก	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการเพิ่มพูนความรู้	175	62.7
ต้องการความรู้ไปใช้ในงานที่รับผิดชอบ	-	-
ต้องการเปลี่ยนงาน	-	-
ต้องการความก้าวหน้าในการทำงาน	104	37.3
รวม	279	100

สิ่งจำเป็นที่หลักสูตรจะต้องเน้นให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ดังที่ได้ตั้งหวังไว้ ส่วนหนึ่งในการเปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต ก็เพื่อรองรับความต้องการของผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทสำหรับหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยที่สำเร็จในแขนงวิชาการเมืองการปกครองไปแล้ว รวมทั้งวิชาเอกการเมืองการปกครอง หลังจากมีการปรับปรุงหลักสูตร โดยผู้สำเร็จการศึกษาหลายคนได้มีการสอบถามถึงความเป็นไปได้ในการเปิดสอนในระดับปริญญาเอก ประกอบกับความต้องการพัฒนาหลักสูตรที่จะช่วยพัฒนาองค์กร

ความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์ให้ถึงขีดสุดในรูปแบบของระบบการศึกษาทางไกล จึงทำให้มีการศึกษาความเป็นไปได้และพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวได้สำเร็จ ถึงแม้ในปีแรกแห่งการเริ่มรับนักศึกษาจะไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ด้วยความใหม่ในการบริหารงานหลักสูตร แต่เมื่อทุกอย่างได้รับการพัฒนาและปรับปรุงให้ดีขึ้น การบริหารหลักสูตรก็สามารถขับเคลื่อนไปได้ภายใต้หลักเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของ สกอ.

ด้วยนโยบายของมหาวิทยาลัยที่ต้องการให้การศึกษาในระดับปริญญาเอกในระบบการศึกษาผ่านระบบการสอนออนไลน์ เพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบการศึกษาทางไกลของ มสธ. ซึ่งมีบางหลักสูตรใช้ระบบดังกล่าวไปแล้ว แต่สาขาวิชารัฐศาสตร์ยังคงเห็นว่า การศึกษาในระดับปริญญาเอกจำเป็นต้องใช้การเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าเป็นหลัก จึงยังคงใช้รูปแบบการสัมมนาเข้มแบบเผชิญหน้าทั้งหมด และนักศึกษาต้องเดินทางมาเข้ารับการสัมมนาเข้มที่มหาวิทยาลัยเท่านั้น

ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละชุดวิชา จะมีแนวการศึกษาและหนังสือประกอบชุดวิชา ซึ่งใช้วิธีการสั่งซื้อหนังสือจากแหล่งภายนอกที่เกี่ยวข้องกับชุดวิชาในราคาชุดวิชาละ 6,000 บาท ปัญหาที่พบคือ หากจะซื้อหนังสือต่างประเทศ ส่วนใหญ่จะมีราคาแพง และต้องใช้ระยะเวลานานในการจัดหา โดยปกติจะใช้ระยะเวลาประมาณ 1 เดือน เพื่อให้ได้หนังสือ หรือบางครั้งหนังสือไม่จำหน่ายแล้ว ก็จะไม่สามารถหาทดแทนได้

สำหรับการสัมมนาเข้มแต่ละครั้งจะกำหนดวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชุดวิชาทั้งคณาจารย์ภายในและภายนอกมาให้ความรู้แก่นักศึกษา โดยเน้นที่การให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและถกในประเด็นที่เกี่ยวข้อง และสิ่งที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาคือการศึกษาระดับที่นำมาแลกเปลี่ยนกับวิทยากรก่อนที่จะเข้ารับการสัมมนาเข้ม แต่นักศึกษากลับไม่มีการเตรียมตัวในเรื่องดังกล่าว ทำให้กลายเป็นเหมือนกับการสอนตามปกติ จึงเป็นประเด็นที่วิทยากร หรือคณะกรรมการบริหารหลักสูตรจะต้องหาแนวทางในการปรับวิธีการหรือรูปแบบการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์มากขึ้น

เมื่อถึงเวลาที่นักศึกษาจะต้องทำดัชนีพนธ์ จะพบว่า การพัฒนาหัวข้อดัชนีพนธ์ของนักศึกษาแต่ละคนทำได้ช้ามาก เนื่องจากไม่ได้มีการเตรียมทำไว้ตั้งแต่ต้น หรือบางคนอาจเตรียมไว้แล้วแต่ไม่สามารถดำเนินการต่อได้ และการหาอาจารย์ที่ปรึกษา นักศึกษาก็สามารถประสานเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาได้ตามความถนัด

แต่ในอีกความเห็น มองว่า เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ดำเนินการจัดการเรื่องการทำดัชนีพนธ์ได้เร็วขึ้น คือ ต้องให้มีการเตรียมเสนอหัวข้อดัชนีพนธ์ตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษา และคณะกรรมการบริหารหลักสูตรจัดอาจารย์ที่ปรึกษาให้ดูแลนักศึกษา ก็จะเป็นการเร่งให้นักศึกษาได้ดำเนินการดัชนีพนธ์ได้เร็วขึ้น

7. ค่าใช้จ่ายและจุดคุ้มทุนในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาเอก

ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงวิธีการคำนวณค่าใช้จ่ายและจุดคุ้มทุนในการจัดการศึกษาระดับปริญญาเอก ซึ่งกองแผนงาน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้จัดทำข้อมูลวิธีการคำนวณแล้วเสร็จในเดือน กันยายน 2560 จากการคำนวณต้นทุนค่าใช้จ่ายที่มหาวิทยาลัยจะต้องจ่ายเพื่อให้นักศึกษาในหลักสูตร 1 คน ตั้งแต่เข้าศึกษาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา พบว่า สำหรับหลักสูตรระดับปริญญาเอก จะแบ่งการคำนวณตามจำนวนเงินที่นักศึกษาต้องจ่ายในระบบเหมาจ่ายที่แตกต่างกันในแต่ละหลักสูตร ซึ่งโดยปกตินักศึกษาจะจ่ายค่าลงทะเบียนเรียนเป็นระบบเหมาจ่าย โดยของสาขาวิชารัฐศาสตร์ นักศึกษาจะต้องชำระค่าลงทะเบียนภาคการศึกษาละ 65,000 บาท เรียนภาคการศึกษาละ 2 ชุติวิชา รวม 4 ชุติวิชา แล้วจึงสอบวัดคุณสมบัติ และทำดุษฎีนิพนธ์ ตามกำหนดหลักสูตร 3 ปี โดยสามารถศึกษาได้ 3 เท่าของระยะเวลาปกติ โดยการคำนวณต้นทุน ทำได้ดังนี้

7.1 บันทึกข้อมูลพื้นฐาน

บันทึกข้อมูลลงในตารางวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและจุดคุ้มทุนให้หลักสูตรเติมข้อมูลตัวเลขตามหัวข้อให้ครบถ้วน

ในการคำนวณ กองแผนงานจะมีข้อมูลค่าใช้จ่ายในแต่ละตัวแปรให้เรียบร้อยแล้ว สาขาวิชาใส่ข้อมูลตัวเลขในส่วนแรก จำนวน ดังนี้ รายการ 6

- .1จำนวนนักศึกษาใหม่
- .2จำนวนนักศึกษาในปีก่อน
- .3นักศึกษาที่ลงทะเบียนดุษฎีนิพนธ์
- .4ผู้สำเร็จการศึกษา
- .5ชุติวิชาที่เปิดสอนทั้งหมดในปีก่อน
- .6จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร

การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและจุดคุ้มทุนระดับปริญญาเอก			
หลักสูตร	รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต		
แขนงวิชา	-		
วิชาเอก	-		
ลำดับ	รายการ	จำนวน	หน่วย
1	นักศึกษาใหม่ ปีการศึกษา 2560	10	คน
2	นักศึกษาลงทะเบียน ปีการศึกษา 2559	15	คน
3	นักศึกษาลงทะเบียนชุติวิชาดุษฎีนิพนธ์	6	คน
4	ผู้สำเร็จการศึกษา	1	คน
5	ชุติวิชาที่เปิดสอนทั้งหมดในปีการศึกษา 2559	4	ชุติวิชา
6	จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร	60	หน่วยกิต

เมื่อกรอกข้อมูลในส่วนนี้ครบถ้วนแล้ว กระบวนการคำนวณจะเชื่อมโยงไปสู่ทุกไฟล์ที่เหลือ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนตั้งแต่รับนักศึกษาเข้าจนกระทั่งนักศึกษาสำเร็จการศึกษา โดยเป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อนักศึกษา 1 คน

7.2 สรุป

ส่วนนี้จะเป็นการคำนวณค่าใช้จ่ายและจุดคุ้มทุนจากทุกกิจกรรม ซึ่งจะได้จำนวนนักศึกษาขั้นต่ำที่หลักสูตรจะต้องมีเข้ามาศึกษาในหลักสูตร นั่นคือ จำนวนนักศึกษา ณ จุดคุ้มทุน ทั้งนี้หากมีนักศึกษาต่ำกว่าจำนวนดังกล่าว และอยู่ในระดับที่พอรับได้ จะต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนนักศึกษา ณ จุดคุ้มทุน โดยคิดคำนวณจากตัวแปรที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

.1การประชาสัมพันธ์

การรับสมัคร .2

.3งานทะเบียนประวัติและการปฐมนิเทศ

.4กิจกรรมการลงทะเบียนเรียน

.5งานพัฒนาหลักสูตรปรับปรุงหลักสูตร/

.6งานผลิตชุดวิชา

.7งานจัดพิมพ์เอกสารชุดวิชา

.8งานสัมมนาเสริมชุดวิชา

.9งานจัดทำสื่อเสริม สื่อออนไลน์

.10งานสัมมนาเข้มชุดวิชา

.11งานออกข้อสอบ

.12งานจัดสอบ

.13งานจัดสัมมนาเข้มชุดวิชาดูขุนินพนธ์

.14งานอบรมเข้มเสริมประสบการณ์

.15การบริหารการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพ

.16กิจกรรมบริการห้องสมุด

ศูนย์วิทยบริการบัณฑิต/หน่วยบริการบัณฑิตศึกษา 17

.18งานพระราชการปริญญาบัตร

.19อาจารย์ประจำหลักสูตร

ค่าใช้จ่ายและจุดคุ้มทุนในการจัดการศึกษาระดับปริญญาเอก					
หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต แขนงวิชา - วิชาเอก-					
ลำดับ	รายละเอียดของกิจกรรม	หน้า	รวม	ผลการวิเคราะห์	
				ต้นทุนคงที่รวม	ต้นทุนผันแปรรวม
1)	กิจกรรมการประชาสัมพันธ์การรับสมัคร	1	434.66	434.66	-
2)	กิจกรรมการรับสมัครและคัดเลือกเข้าศึกษา	2	68,266.00	64,900.00	3,366.00
3)	กิจกรรมทะเบียนประวัตินักศึกษาและการปฐมนิเทศ	3	18,817.00	12,767.00	6,050.00
4)	กิจกรรมการลงทะเบียนและติดต่อนักศึกษา	4	495.00	-	495.00
นักศึกษาใหม่ 10 คน			88,012.66	78,101.66	9,911.00
5)	งานพัฒนาหลักสูตร/ปรับปรุงหลักสูตร	5	62,244.00	62,244.00	-
6)	งานผลิตชุดวิชา	6	495,550.00	495,550.00	-
7)	งานจัดทำเอกสารชุดวิชา	7	488,092.00	484,000.00	4,092.00
8)	งานสนับสนุนการเรียนประจําชุดวิชา	8	310,541.00	250,976.00	59,565.00
9)	งานจัดทำสื่อเสริม สื่อออนไลน์	9	171,600.00	171,600.00	-
10)	งานสนับสนุนการเรียนประจําชุดวิชา	10	46,178.00	38,984.00	7,194.00
11)	งานสอบ	11	33,390.50	25,784.00	7,606.50
12)	งานการจัดสอบ	12	3,949.73	3,883.73	66.00
13)	การบริหารการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพ	15	210,551.99	210,551.99	-
14)	กิจกรรมบริการห้องสมุด	16	5,714.18	5,714.18	-
15)	หน่วยบริการนิสิตศึกษา/ศูนย์วิทยบริการนิสิต	17	1,008.69	1,008.69	-
นักศึกษาลงทะเบียน 15 คน			1,828,820.09	1,750,296.59	78,523.50
16)	งานอบรมพัฒนาระบบสารสนเทศนิสิต	14	52,712.00	45,012.00	7,700.00
17)	งานพระราชทานปริญญาบัตร	18	802.18	663.85	138.33
ผู้สำเร็จการศึกษา 1 คน			53,514.18	45,675.85	7,838.33
18)	งานสนับสนุนการเรียนประจําชุดวิชาดุษฎีบัณฑิต	13	226,359.00	1,764.00	224,595.00
รวมค่าใช้จ่ายต่อหลักสูตร			2,196,705.92	1,875,838.10	320,867.83
ค่าบริหารจัดการส่วนกลาง ร้อยละ 30 ของงบดำเนินการ			659,011.78	562,751.43	96,260.35
รวมค่าใช้จ่ายต่อหลักสูตรทั้งสิ้น			2,855,717.70	2,438,589.52	417,128.18
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวนักศึกษา ปีการศึกษา 2559			190,381.18	162,572.63	27,808.55
จำนวนนักศึกษา ณ จุดคุ้มทุน			6.86	5.86	1.00

หากพิจารณาภาพที่แสดงผลการคำนวณจุดคุ้มทุนข้างต้นจะพบว่า หากมีการรับนักศึกษาใหม่จำนวน 10 คน และมีนักศึกษาเก่าทำการลงทะเบียนอยู่ในระบบ จำนวน 15 คน การเปิดสอนชุดวิชาตามข้อมูล จำนวนนักศึกษา ณ จุดคุ้มทุน จะอยู่ที่ 6.86 คน หรือ ประมาณ 7 คน

สรุปได้ว่า มีความเป็นไปได้ของการจัดการศึกษาระดับปริญญาเอกรัฐศาสตรด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นเนื่องจากมีความต้องการของกลุ่มบุคลากรการศึกษาโดยเฉพาะในฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำระดับสูงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ในส่วนของมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนดังได้วิเคราะห์มาแล้วข้างต้น

ข้อเสนอแนะ

1. สาขาวิชารัฐศาสตร์ควรมีการเตรียมความพร้อมในการเปิดการศึกษาในระดับปริญญาเอก รัฐศาสตร์ด้านการเมืองการปกครองโดยเฉพาะทางด้านคณาจารย์ที่จะประจำหลักสูตรและสอนโดยจำเป็นต้องมีอัตรากำลังตำแหน่งอาจารย์ให้เพียงพอตามที่ สกอ. กำหนดโดยในขั้นต่ำได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตร 1 คนต่อนักศึกษา 5 คน ซึ่งหากสาขาฯ กำหนดเป้าหมายนักศึกษาปริญญาเอก 10 คน ต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตรอย่างน้อย 2 คน และในขณะเดียวกัน ควรวางแผนสนับสนุนให้คณาจารย์ที่จะประจำหลักสูตรได้ทำวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีความรู้เชิงลึกทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นให้มากขึ้น โดยมีเป้าหมายในการเปิดหลักสูตรนี้ภายใน 5 ปี

2. สาขาควรทำความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศที่มีองค์ความรู้เป็นที่ยอมรับทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นเพื่อให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสามารถไปเพิ่มพูนความรู้มากขึ้น

3. สาขารัฐศาสตร์ควรจัดทำข้อเสนอการจัดการเรียนการสอนแบบ Block course สำหรับหลักสูตรบัณฑิตศึกษาในหลักสูตรที่มีลักษณะเฉพาะของกลุ่มผู้เรียนเช่น กรณีผู้บริหารระดับสูงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อให้มหาวิทยาลัยฯ มีนโยบายในเรื่องนี้ที่ชัดเจน และสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในการจัดการเรียนการสอนยุคใหม่

4. มหาวิทยาลัยควรมีนโยบายในการจัดการเรียนการสอนแบบ Block course สำหรับสาขาวิชาที่มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน และปรับปรุงระบบการบริหารการศึกษาภายในให้เอื้ออำนวยต่อการบริหารการศึกษาใหม่ ๆ

5. มหาวิทยาลัยควรกระจายอำนาจให้สาขาวิชามีบทบาทในการบริหารจัดการการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่มากขึ้น โดยมหาวิทยาลัยกำกับด้านคุณภาพการศึกษาเชิงนโยบาย

6. มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้ศูนย์วิทยบริการตามภูมิภาคต่าง ๆ ให้มีบทบาทในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้นเช่น เป็นศูนย์เรียนรู้ที่ทันสมัยสำหรับนักศึกษา มสธ. และเป็นสถานที่เรียนของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ตลอดจนเป็นสถานที่สอบของนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรพิเศษ เป็นต้น

7. มหาวิทยาลัยควรมีนโยบายสนับสนุนแหล่งทุนสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ขาดแคลนทุนในการศึกษา หรือให้นักศึกษาสามารถผ่อนชำระค่าลงทะเบียนในแต่ละภาคได้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทสุดท้ายนี้ ผู้วิจัยจะได้ทำการสรุปผลจากการวิจัย และจัดทำข้อเสนอแนะต่อมหาวิทยาลัยในการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะหลักสูตรระดับปริญญาเอกในระบบการศึกษาทางไกล

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตวิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เกิดจากที่ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาถึงความเป็นไปได้ และความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา บุคลากรของท้องถิ่น ทั้งข้าราชการการเมือง และพนักงานส่วนท้องถิ่น เพื่อพิจารณาความต้องการในการศึกษา วิธีการและรูปแบบในการเรียนการสอน สำหรับการศึกษาในหลักสูตรระดับปริญญาเอก ด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น สำหรับการศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1) ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการเรียนการสอนระดับรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตด้านการเมืองการปกครอง

2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น

การวิจัยนี้ทำการวิจัยโดยวิธีการเชิงคุณภาพเป็นหลักโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและมหาบัณฑิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่นของสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ มสธ. จำนวน 23 คน และใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา และร่วมด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน ในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นทั้งบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นภูมิภาค ซึ่งในการวิจัยพบว่า

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จากการศึกษาแล้วพบว่า มีความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาในระดับรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต ด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น เนื่องจากบุคลากรทางการเมืองระดับท้องถิ่น ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่นที่เป็นนักการเมืองและพนักงานประจำมีความต้องการในการยกระดับทาง

การศึกษาให้สูงขึ้นเพื่อสนองเป้าหมายทางการเมืองและการบริหาร ประกอบกับบุคลากรในระดับผู้บริหารท้องถิ่นระดับสูงมีความรู้และวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโทเพิ่มมากขึ้น และเป็นความนิยมของกลุ่มคนในแวดวงของคนที่เป็นนักการเมือง และญาติมิตรของนักการเมืองท้องถิ่นที่ต้องการสร้างฐานะความน่าเชื่อถือที่เป็นค่านิยมเรื่องของวุฒิการศึกษา แต่ทั้งนี้ กลุ่มคนเหล่านี้ มักมีภาระงานที่รับผิดชอบเป็นจำนวนมาก จึงทำให้มีจุดอ่อนเรื่องของการศึกษาด้วยตนเอง และมีความต้องการเรื่องคำแนะนำอย่างใกล้ชิด หรือเอกสารสรุปเนื้อหาการเรียนที่อธิบายให้เข้าใจง่าย หรือเป็นจุดเน้นของชุดวิชา อีกทั้งต้องใช้ระยะเวลาอันสั้นในการสำเร็จการศึกษา จึงเป็นเหตุผลที่นำไปสู่การจัดแนวทางการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มที่ต้องการศึกษาในระดับปริญญาเอกด้านรัฐศาสตร์การเมืองการปกครองท้องถิ่น ซึ่งวัตถุประสงค์ไม่เพียงการเพิ่มกลุ่มผู้เรียนของหลักสูตรและมหาวิทยาลัย แต่วัตถุประสงค์สำคัญคือ การยกระดับองค์ความรู้ทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นให้แก่บุคลากรที่เป็นทั้งนักการเมือง ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงาน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาพื้นที่และสร้างบุคลากรท้องถิ่นที่มีคุณภาพ มีความรับผิดชอบต่อบ้านเกิดเมืองนอน ทำให้การออกแบบหลักสูตรดังกล่าวจะต้องให้ผู้ศึกษาสามารถเข้าใจองค์ความรู้ที่เป็นเรื่องวิชาการได้ง่ายที่สุด ประกอบกับนำไปใช้ได้จริงในการบริหารหรือปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเมืองการปกครอง หรือการสร้างความรู้ทางการเมืองให้กับคนในหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่ นั่นถือเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการจัดการศึกษาในหลักสูตรดังกล่าว

ในส่วนวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จากการศึกษาข้อมูลที่ได้จากเอกสาร ตำรา งานเขียน และประสบการณ์การสอนในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ รวมถึงการสนทนากับกลุ่มผู้บริหารท้องถิ่น พนักงานท้องถิ่น พบว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาเอกนั้น ต้องมีความลุ่มลึกในเรื่องขององค์ความรู้ทางวิชาการบวกกับประสบการณ์ของผู้เรียนในการปฏิบัติงานด้านท้องถิ่น หากสามารถนำมาออกแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมได้จะเป็นประโยชน์อย่างมากในการสร้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ รู้จักรับผิดชอบต่อสังคมท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี โดยกลุ่มคนที่จะศึกษาในหลักสูตรระดับปริญญาเอกหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น จะมีทั้งคุณวุฒิและวัยวุฒิที่สูง ทำให้แนวทางการจัดการศึกษาจะต้องมีความต่อเนื่องและกระชับ ภายใต้ระบบการศึกษาทางไกลที่มีความเหมาะสมอยู่แล้ว แต่จะต้องมีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาชุดวิชาไปที่ละชุดวิชา แล้วจึงทำการทดสอบความรู้เป็นระยะ ซึ่งอาจจะมีความคล้ายคลึงกับการจัดการเรียนการสอนแบบบล็อกคอส (Block course) ที่มีการดำเนินการอยู่ในหลายสถาบันการศึกษา ผู้สอนและผู้เรียนจะมีการปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นผ่านระบบการเรียนออนไลน์ และการเผชิญหน้า ทั้งนี้ สาขาวิชาและมหาวิทยาลัยสามารถออกแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนภายใต้ระยะเวลาการศึกษา และวิธีการที่มหาวิทยาลัยมีอยู่แล้ว เพียงแต่จัดให้มีการประเมินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นระยะ และอย่างต่อเนื่องในแต่ละชุดวิชา อีกทั้งเพื่อตอบสนอง

ความต้องการเรื่องระยะเวลาการศึกษาที่กระชับ แต่จำนวนชั่วโมงการศึกษาและจำนวนหน่วยกิตครบถ้วนตามโครงสร้างที่เป็นไปตามเกณฑ์ของหน่วยงานที่ควบคุมมาตรฐานการศึกษา ด้วยการออกแบบเนื้อหาชุดวิชาที่เน้นในการนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง เข้าใจง่าย และพัฒนาด้านความคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้ การจัดให้มีการเทียบประสบการณ์ให้แก่ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานเป็นผู้บริหารระดับสูง หรือเป็นนักการเมืองท้องถิ่นมาเป็นระยะเวลานาน เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการเข้าศึกษาและมีโอกาสที่จะสำเร็จการศึกษาได้มากขึ้น

กล่าวโดยสรุป จากการวิจัยในเรื่องดังกล่าว มีความเป็นไปได้ที่สาขาวิชารัฐศาสตรมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จะพัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาเอกด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น กับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่นระดับสูง และนักการเมืองท้องถิ่นที่ยังมีอนาคตทางการเมืองในระดับท้องถิ่น และมุ่งหวังสู่การเมืองระดับชาติต่อไป แต่ทั้งนี้ วิธีการจัดการเรียนการสอนจะต้องเอื้อต่อวิถีการทำงานของผู้เรียน ที่ใช้ระบบการศึกษาทางไกล โดยวิธีการศึกษาเนื้อหาวิชาอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินผลที่วัดผลเป็นระยะ ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน แต่ทั้งนี้ ปัญหาอุปสรรคที่คาดว่าจะพบ คือ ระบบความคิดและการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งความพร้อมของบุคลากรด้านผู้สอนที่ยังขาดวิสัยทัศน์และความเชี่ยวชาญด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง และยังคงมีอคติกับระบบการเรียนการสอนออนไลน์กับการศึกษาด้านรัฐศาสตร์ แต่ทั้งนี้ โอกาสที่จะเกิดขึ้นของหลักสูตรในลักษณะดังกล่าวจะต้องเกิดจากความพร้อมใน 3 ด้าน คือ ระบบการทำงานของมหาวิทยาลัย ผู้จัดการศึกษา ซึ่งหมายถึงสาขาวิชาและผู้เข้ารับการการศึกษา ที่ต้องประสานผลประโยชน์ร่วมกัน

5.2 อภิปรายผล

ประเด็นการเปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่นที่มีความเป็นไปได้ด้วยความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่มีความสนใจ แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมนั้น สถาบันการศึกษาจะต้องคำนึงถึงคุณประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับประเทศชาติ โดยอาศัยการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านกลุ่มผู้เรียนในแต่ละหลักสูตร

ในการศึกษาองค์ความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์นั้น มีหลากหลายมิติที่มีความสำคัญต่อการนำไปสร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนา ซึ่งที่ผ่านมาการศึกษาทางด้านรัฐศาสตร์มักจะเน้นไปที่เรื่องของการเมืองการปกครองในภาพกว้างและให้ความสำคัญกับการเมืองในส่วนกลางหรือระดับชาติ แต่เมื่อเกิดปัญหาขึ้นกับบ้านเมือง ฝ่ายต่าง ๆ ก็พยายามหาแนวทางและวิธีการที่จะทำให้การเมืองมีเสถียรภาพ และสุดท้ายคำตอบของการเมืองระดับชาติ ก็ต้องหันกลับลงไปดูฐานการเมืองในระดับท้องถิ่น และพยายามที่จะสร้างการเมืองระดับท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง โดยเฉพาะการเมืองภาค

ประชาชน ทำให้การเมืองการปกครองในส่วนกลางซึ่งเคยกุมอำนาจการปกครองทั้งหมดไว้ในมือ ต้องมีการกระจายอำนาจลงมาสู่ท้องถิ่น เพราะการนำประเทศโดยการปกครองและบริหารจากส่วนบนเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถทำให้ประเทศชาติผ่านพ้นวิกฤต รั้งแต่จะก่อปัญหาขึ้นภายในประเทศให้ต้องสะสางกันไม่รู้จบ เพราะอำนาจที่มีอยู่กับการเมือง หากถูกยึดไว้ที่ส่วนใดส่วนหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ย่อมทำให้ประเทศชาติอ่อนแอ และเป็นศูนย์รวมของปัญหา เพราะกิจกรรมของมนุษย์ทุกคนล้วนเกี่ยวข้องกับการเมือง ดังที่ เดนีส คารามานี (Daniele Caramani) ให้นิยามว่า การเมืองเป็นกิจกรรมของมนุษย์ ที่จะต้องมีการตัดสินใจซึ่งจะต้องใช้อำนาจในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับสาธารณะ ซึ่งก็คือการใช้อำนาจในการในการจัดสรรแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมตามที่ เดวิด อีสตัน (David Easton) กล่าวไว้ในเรื่องของการเมืองเช่นกัน

เมื่อคนจำนวนมากมารวมกัน จึงจำเป็นต้องมีคนหรือกลุ่มคนที่ต้องมาดำเนินการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าให้กระจายไปยังทุกคนอย่างเท่าเทียมและเหมาะสม หากส่วนกลางยังคงใช้อำนาจเพียงลำพังไม่มีการแบ่งไปยังส่วนอื่น ๆ ย่อมจะเสี่ยงในการก่อปัญหาให้เกิดขึ้นแก่ประเทศชาติจากกลุ่มผู้เสียผลประโยชน์ ดังนั้น การสร้างการมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศจากภาคส่วนต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็น

การศึกษาการเมืองการปกครองให้เกิดความเข้าใจในทุกระดับ จึงเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับนักรัฐศาสตร์ และสถาบันที่ให้บริการทางการศึกษา โดยเฉพาะเมื่อเกิดความตื่นตัวของประชาชนในการตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ในความเป็นพลเมืองที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตามช่องทางหรือสิทธิที่กฎหมายรับรอง

ในอดีตการเมืองการปกครองของไทยมีการรวมศูนย์อำนาจไว้เฉพาะที่ส่วนกลาง จนกระทั่งเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นมากมาย โดยที่รัฐบาลส่วนกลางไม่สามารถเข้าถึงปัญหาได้ ซึ่งทำให้แวดวงทางการศึกษามีการศึกษาเรื่องของการเมืองการปกครองอย่างรอบด้าน จึงเห็นว่า รัฐบาลจะต้องมีการกระจายอำนาจลงไปยังพื้นที่ต่าง ๆ สร้างการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนในการดำเนินงาน เพื่อเสริมสร้าง พัฒนา และแก้ไขปัญหา รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองมากขึ้น จึงส่งผลต่อการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งเพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาการเมืองการปกครองในระดับชาติให้มั่นคง ซึ่งนักการเมืองระดับชาติหลายคนอาศัยฐานเสียงสนับสนุนจากนักการเมืองท้องถิ่นที่เชื่อมโยงถึงประชาชนโดยตรงได้ง่ายเป็นส่วนในการก่อตั้งพรรคการเมือง และผลักดันสู่การเป็นรัฐบาลในการบริหารประเทศ

สิ่งที่กล่าวมาข้างต้น ล้วนเป็นเรื่องที่นักวิชาการให้ความสนใจและศึกษาแง่มุมของการเมืองการปกครองในทุกระดับ ตั้งแต่รากเหง้าของการเมืองการปกครอง และแตกแขนงองค์ความรู้ทางด้านการเมืองการปกครองออกไปอย่างกว้างขวาง อีกทั้ง บุคลากรที่ทำงานในส่วนท้องถิ่นมีการขยายจำนวนมากขึ้น ตามขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการให้บริการแก่ชุมชนในพื้นที่การ

ปกครอง และมีการขยับฐานะตามการพัฒนาของเมือง ดังนั้น การศึกษาเรื่องของการเมืองการปกครองท้องถิ่น จึงเป็นเรื่องที่ต้องทำการศึกษาให้หลากหลายมิติ โดยเฉพาะการเสริมความรู้ให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาให้แก่คนในท้องถิ่น

รูปแบบและวิธีการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของการทำงาน หรือคนที่ต้องการเพิ่มเติมองค์ความรู้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับการใช้ชีวิตของคนกลุ่มดังกล่าว ซึ่งระบบการศึกษาทางไกลสามารถปรับวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับกลุ่มคนที่มีงานทำ รูปแบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชถือว่าสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มคนที่มีความสามารถได้ตามหลักการหรือแนวทางปรัชญาของการศึกษาในระบบทางไกล แต่ทั้งนี้ จำเป็นจะต้องมีการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการดำเนินงานให้ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกแห่งยุคไร้พรมแดน โดยเฉพาะการพัฒนาคนให้มีศักยภาพก้าวทันเทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษาสมัยใหม่ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของสถาบันการศึกษาที่จะต้องตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้เรียนและผู้ใช้บัณฑิตภายหลังสำเร็จการศึกษาไปแล้ว ดังที่ สุมิตร สุวรรณ และ จันทิมา จานันนารถ และธนาวุฒิ ปลื้มสำราญ ได้เสนอไว้ถึงความต้องการศึกษาต่อของกลุ่มคนที่มีงานทำงานแล้วในระดับปริญญาเอก ถึงแม้จะมีจำนวนน้อย แต่ก็เป็นไปตามกระแสทางการศึกษา และกระแสเศรษฐกิจของแต่ละคน ซึ่งคนที่ทำงานไปด้วยและเรียนไปด้วยจึงจำเป็นต้องใช้เวลาในการศึกษาในช่วงของวันหยุดอย่างวันเสาร์-อาทิตย์

รูปแบบการเรียนแบบบล็อกคอส (Block course) จึงเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนที่มีงานทำแล้ว เพราะสามารถตอบสนองการดำเนินชีวิต (life style) ของคนทำงานได้อย่างลงตัว ซึ่งคนกลุ่มนี้ต้องการใช้ระยะเวลาในการศึกษาให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะจะได้ไม่ต้องมีภาระในหลาย ๆ ด้าน ดังที่ ปธาน สุวรรณมงคล ได้ศึกษารูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น แต่ด้วยหลายฝ่ายยังเห็นว่า รูปแบบการเรียนแบบบล็อกคอสไม่สอดคล้อง หรือไม่เป็นไปตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชดำเนินการอยู่ ซึ่งเป็นความคิดของคนที่ขาดวิสัยทัศน์และไม่รู้จักปรับตัวกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และอาจอยู่รอดภายใต้สังคมที่มีการแข่งขันสูง เพราะการดัดแปลงวิธีการจัดการเรียนการสอนให้มีความกระชับมากขึ้น ผู้เรียนใช้ระยะเวลาในการศึกษาน้อยลง แต่ได้รับเนื้อหาการเรียนที่ครบถ้วนเหมือนกับคนที่ใช้เวลาการศึกษาปกติ ถือว่าเป็นเครื่องดึงดูดให้ผู้เรียนมีความสนใจ ประกอบกับมหาวิทยาลัยมีระเบียบเรื่องของการเทียบโอนประสบการณ์ให้แก่ผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารและปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรอยู่แล้ว จึงไม่เป็นการยากที่จะปรับวิธีการเพียงเล็กน้อยในเรื่องของการลงทะเบียนเรียน และการประเมินผลที่

จะต้องโอนความรับผิดชอบให้แก่สาขาวิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการบริหารชุดวิชามากขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยและคณะจึงได้จัดทำข้อเสนอแนะต่อทั้งสาขาวิชา รัฐศาสตร์ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ในการสร้างความเป็นไปได้ในการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาเอก วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น และการแข่งขันทางการศึกษาที่มีความเข้มข้นมากขึ้นในขณะนี้ และในอนาคตโดยต้องปรับเปลี่ยนจากข้างในของมหาวิทยาลัยเสียก่อนเป็นลำดับแรก

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อสาขาวิชา รัฐศาสตร์

1.1 การสร้างความเป็นไปได้ในลำดับต้น ๆ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมทางด้านคณาจารย์ที่จะประจำหลักสูตรและสอนโดยจำเป็นต้องมีอัตรากำลังตำแหน่งอาจารย์ให้เพียงพอตามที่สกอ. กำหนดโดยในขั้นต่ำได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตร 1 คนต่อนักศึกษา 5 คน ซึ่งหากสาขาฯ กำหนดเป้าหมายนักศึกษาปริญญาเอก 10 คน ต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตรอย่างน้อย 2 คน และในขณะเดียวกัน ควรวางแผนสนับสนุนให้คณาจารย์ที่จะประจำหลักสูตรได้ทำวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีความรู้เชิงลึกทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นให้มากขึ้น รวมถึงการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมาร่วมให้ความรู้ โดยมีเป้าหมายในการเปิดหลักสูตรนี้ภายใน 5 ปี

1.2 วิธีการจัดการเรียนการสอนเป็นแบบ Block course สำหรับหลักสูตรรัฐศาสตร์ คุชฎิบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายของมหาวิทยาลัยและหลักสูตรซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีงานทำอยู่แล้วโดยวิธีการแบบ Block course จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถได้รับความรู้ความเต็มທີ່และจบการศึกษาได้ในเวลาที่เหมาะสมเช่น ภายใน 15 เดือน เป็นต้น ซึ่งจะเป็แรงจูงใจให้ผู้สนใจเข้ามาศึกษากับมหาวิทยาลัยมากขึ้นภายใต้แนวคิดที่ว่า “เรียนได้สะดวกทุกที่ ไม่ใช่เวลานาน แต่จบอย่างมีคุณภาพ” ซึ่งหากมหาวิทยาลัยสามารถจัดหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ โอกาสที่จะมีนักศึกษาเข้ามาเรียนก็มีมากตามไปด้วย ซึ่งความเป็นไปได้ในการปรับวิธีการจัดการเรียนการสอนจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมาเป็นแบบ Block course (ซึ่งมีมหาวิทยาลัยหลายแห่งในประเทศได้ใช้มานานกว่ายี่สิบปีแล้ว) อยู่ที่นโยบายของผู้บริหารมหาวิทยาลัยและการปรับเปลี่ยนโลกทัศน์ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ

1.3 ระบบการจัดการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์ประมาณร้อยละ 80 และแบบเผชิญหน้าร้อยละ 20 โดยที่การเผชิญหน้าจะมีขึ้นในช่วงสุดท้ายของแต่ละวิชาโดยเป็นการสัมมนาบูรณาการความรู้ในวิชาและมีการจัดสอบทันทีเมื่อสิ้นสุดการสัมมนาเพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของมหาวิทยาลัยและบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

1.4 ควรพิจารณาจัดทำหลักสูตรทางเลือกอีกหลักสูตรคือ “โทควบเอก” สำหรับนักศึกษาที่ต้องการศึกษาระดับปริญญาโทและมีเป้าหมายในการศึกษาต่อในปริญญาเอกด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นต่อเนื่องกันเลย เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นเนื่องจากสาขารัฐศาสตร์มีหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่นอยู่แล้ว ดังนั้น นักศึกษาสามารถตัดสินใจเลือกหลักสูตร “โทควบเอก” ได้ในการเข้าศึกษา เป็นการเปิดช่องทางอีกช่องทางหนึ่งให้กับนักศึกษา

1.5 ควรทำความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศที่มีองค์ความรู้เป็นที่ยอมรับทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นเพื่อให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสามารถเพิ่มพูนความรู้มากขึ้นและเป็นการยกระดับมาตรฐานการศึกษาระดับปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยโดยอาจมีการเชิญอาจารย์ของสถาบันการศึกษาที่ทำความร่วมมือกันให้สอนผ่านทางระบบออนไลน์ในบางวิชาได้ รวมถึงการส่งนักศึกษาปริญญาเอกไปเรียนหลักสูตรสั้น ๆ หรือในเวทีสัมมนานานาชาติกับมหาวิทยาลัยที่มีความร่วมมือกัน ซึ่งจะทำให้นักศึกษาปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยมีคุณภาพมากขึ้น เป็นที่ยอมรับในวงกว้างอันจะดึงดูดให้มีผู้ศึกษาเข้ามาศึกษาเพิ่มมากขึ้นได้

2. ข้อเสนอแนะต่อมหาวิทยาลัย

2.1 ควรมีนโยบายในการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาแบบ Block course สำหรับสาขาวิชาที่มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน และปรับปรุงระบบการบริหารการศึกษาภายในให้เอื้ออำนวยต่อการบริหารการศึกษาใหม่ ๆ โดยเฉพาะการนำเอาระบบการเรียนการสอนออนไลน์มาใช้อย่างเต็มรูป และฝึกอบรมคณาจารย์ให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

2.2 ควรกระจายอำนาจให้สาขาวิชามีบทบาทในการบริหารจัดการการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่มากขึ้น อาทิ การจัดสอบและวัดผลระดับคุณวุฒิบัณฑิตโดยสาขาวิชา เป็นต้น โดยมหาวิทยาลัยกำกับด้านคุณภาพการศึกษาเชิงนโยบาย ซึ่งจะทำให้สาขาวิชาสามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้คล่องตัวมากขึ้นและสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนไปอย่างมากในทุกวันนี้

2.3 ควรส่งเสริมให้ศูนย์วิทยบริการตามภูมิภาคต่าง ๆ ให้มีบทบาทเชิงรุกในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้นเช่น เป็นศูนย์เรียนรู้ที่ทันสมัยสำหรับ นศ.มสธ. และเป็นสถานที่จัดการเรียนของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เป็นต้น

2.4 ควรมีนโยบายสนับสนุนแหล่งทุนสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ขาดแคลนทุนในการศึกษา หรือให้นักศึกษาสามารถผ่อนชำระค่าลงทะเบียนในแต่ละภาคการศึกษาได้ซึ่งจะทำให้โอกาสที่จะมีนักศึกษาที่สนใจแต่ยังขาดแคลนทุนทรัพย์ในการเรียนมีสูงขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรุงเทพธุรกิจ. (2010). *Block Course* ยาแก้ปวดหัว คนเรียนโท. <http://www.banewsthailand.com/2010/05/block-course/>
- ข้อบังคับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ว่าด้วยการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2553.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2553).
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2535). รัฐ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2559). หลักและแนวทางการศึกษาการเมืองท้องถิ่น ใน *แนวทางการศึกษาชุดวิชาหลักและแนวทางการวิเคราะห์การเมืองท้องถิ่น หน่วยที่ 1 – 15* (น. 1-1 – 1-35). นนทบุรี: สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2559). *การศึกษารูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่นที่ใหม่สำหรับพนักงานเทศบาล*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธาวุฒิ ปลื้มสำราญ.(2553). *ความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุเทพ ขวลิต. (2557). *การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมอธรรม.
- สุพจน์ ทรายแก้ว. รวมบทความวิชาการ (ฉบับที่ 1). *การบริหารราชการแผ่นดินแนวใหม่*. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. สืบค้นจาก <http://www.local.moi.go.th/journal%201.pdf>.
- สุมิตร สุวรรณ และจันทิมา จำนงนารถ.(2554). *ความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในพื้นที่ภาคตะวันตก*. นครปฐม: ศูนย์วิจัยและบริการวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน.
- สำนักบัณฑิตศึกษา. (2556). <http://eservice.stou.ac.th/edocument/ogs/ogs/Activities/file/active1.pdf>
- หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560. สาขาวิชารัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2560).
- Easton, David. (1957). *An Approach to the Analysis of Political Systems*, in *World Politics* 9.
- Harold D. Lasswell .(1958). *Politics Who get What, When, How*. New York: Meridian books.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย

1. กลุ่มภาคใต้

1.1 นางจิราภา	สวนแข็ง
1.2 นายนิยม	บุญรัมย์
1.3 จ.ส.ต.จักรกฤษณ์	ยอสินธุ์
1.4 นางอัจฉรา	การันสันต์
1.5 นางพัฒนฉัตร	พลับขาว
1.6 นางวรารัตน์	นิลยะแม
1.7 นายสุวิทย์	หวัดเพชร
1.8 นายวันชัย	เกษมภิรมย์
1.9 น.ส.นิตยา	โปะหมั่น
1.10 นายวิวัฒน์	บุญรักษ์
1.11 นางวรัญญา	วัฒนะนาวิน
1.12 นางณิชาภัทร์	ถาวรวิสิทธิ์
1.13 นายวิทยา	พงษ์สวัสดิ์
1.14 นายชนพิชญ์	นิลสุวรรณ
1.15 น.ส.วิภาวรรณ	ปรีชาเวทยากุล
1.16 นายสุธพงศ์	ศิริเสถียรจุจ
1.17 นายจิระศักดิ์	สงศรี

2. กลุ่มภาคเหนือ

2.1 นายสมจิต	ศรีธันจันท์
2.2 นายมานพ	โชคดี
2.3 น.ส.อมรรัตน์	วรรณโชติ
2.4 น.ส.ณัฐนิชา	ดินะสุขเศรษฐ์
2.5 นายชัยโรจน์	โพธิ์เจริญ
2.6 น.ส.ถิรินทร์	จิตต์ประวงศ์
2.7 น.ส.รัชนีวรรณ	ยิ่งดี
2.8 น.ส.เยาวเรศ	ดีบสม
2.9 น.ส.เนตรดาว	กองใจ
2.10 นางอารีย์	ธีรชัน
2.11 นายบุญเลิศ	ธำรงวุฒิกุล
2.12 น.ส.หทัยภัทร	ไชยวงศ์

- 2.13 น.ส.ชำนาญ ชุมพิตสุทธิ
- 2.14 น.ส.ฉันทะ บัววิรัตน์เลิศ
- 2.15 นายสุริยศักดิ์ ครุไชยศรี
- 2.16 นายจิตติ ตระกูลดี
- 2.17 นายนิธิ จิตนิยม
- 2.18 นายสมบัติ ศุภประภากร
- 2.19 น.ส.นันทิยา อิมอจ
- 2.20 นายเอกตม์ ระวังพิศม์

3. กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- 3.1 นางอรุณี กุลวงศ์
- 3.2 น.ส.สพัญศรี ปัญญาดี
- 3.3 นายดำรง พระพินิจ
- 3.4 นางรุ่งรัตน์ การะกิจ
- 3.5 น.ส.อรอุมา ผันผ่อน
- 3.6 น.ส.จินตนา พลแพงขวา
- 3.7 นายอรรถสิทธิ์ อินทร์มา
- 3.8 นางสมศรี ภูนาเพชร
- 3.9 พ.อ.อ.ณภัทร เดชโชติสมบัติ

4. กลุ่มภาคกลาง

- 4.1 นายวัฒนา จำปาดี
- 4.2 น.ส.นุช หวังสุข
- 4.3 นางกานดา ปฐวิรัตน์
- 4.4 นายมงคล เทพเกษตรกุล
- 4.5 นางวันเพ็ญ ปฐมพงษ์พันธุ์
- 4.6 นางกรรณิการ์ ฤกษ์อุโฆษ
- 4.7 นางนุชจรี พงษ์เจริญ

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอก การเมืองการปกครองท้องถิ่น สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านตอบ แบบสอบถามและส่งกลับตามซองเอกสารที่แนบหรือโทรสาร 0-2504-8356 จักเป็นพระคุณยิ่ง

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในคำถามต่อไปนี้ตามความเป็นจริงและตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ ☐ 20-30 ปี ☐ 31-40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ 51-60 ปี
☐ 60 ปี ขึ้นไป

3. การศึกษา

- ☐ สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขา
- ☐ สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาโท สาขา
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)

4. การทำงาน

- ☐ รับราชการ ตำแหน่งสังกัด
- ☐ องค์กรปกครองท้องถิ่น ตำแหน่ง.....สังกัด
- ☐ องค์กรอิสระ ตำแหน่งสังกัด
- ☐ ภาคธุรกิจเอกชน
- ☐ ประกอบกิจการส่วนตัว
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

5. ประสบการณ์การทำงาน

- ☐ ต่ำกว่า 1 ปี ☐ 1-5 ปี ☐ 6-10 ปี ☐ 11-15 ปี
☐ 16-20 ปี ☐ 20 ปีขึ้นไป

6. รายได้ของท่านเฉลี่ยประมาณ เดือนละ

- ☐ น้อยกว่า 20,000 บาท ☐ 20,0001-40,000 บาท
☐ 40,001-60,000 บาท ☐ มากกว่า 60,000 บาท

7. ภูมิลำเนาที่อยู่จริงในปัจจุบัน

- ☐ กรุงเทพฯและปริมณฑล ☐ ภาคกลาง ☐ ภาคเหนือ
☐ ภาคตะวันออก ☐ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ☐ ภาคใต้

ตอนที่ 2 ความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น

1. ความสนใจในการเรียนต่อระดับปริญญาเอก (ผู้ที่ตอบว่า สนใจ กรุณาทำข้อต่อ ๆ ไปจนจบ)

- ☐ สนใจ
- ☐ ไม่แน่ใจ เพราะ.....
- ☐ ไม่สนใจ เพราะ.....

2. ถ้าท่านสนใจเรียนต่อระดับปริญญาเอก ท่านสนใจสาขาวิชาใด

- ☐ สาขาวิชารัฐศาสตร์ (☐ การเมืองการปกครอง ☐ การเมืองการปกครองท้องถิ่น)
- ☐ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
- ☐ สาขานิติศาสตร์
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

3. เหตุผลที่ท่านสนใจเรียนต่อระดับปริญญาเอก (ตอบได้หลายข้อ)

- ☐ ต้องการเพิ่มพูนความรู้
- ☐ ต้องการความรู้ไปใช้ในงานที่รับผิดชอบ
- ☐ ต้องการเปลี่ยนงาน
- ☐ ต้องการเพื่อความก้าวหน้าในการทำงาน
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

4. ในกรณีที่ท่านสนใจเรียนต่อระดับปริญญาเอก (วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น) ของสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และต้องมีการคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษา ท่านมีความต้องการให้ดำเนินการด้วยวิธีการใด

- ☐ ใช้วิธีการสอบความรู้ (โดยการทำข้อสอบ)
- ☐ ใช้การสัมภาษณ์เพื่อประเมินความรู้
- ☐ ใช้ทั้งวิธีการสอบความรู้และการสัมภาษณ์เพื่อประเมินความรู้
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

5. ในกรณีที่ท่านมีความสนใจในการเรียนต่อระดับปริญญาเอก (วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น) ของสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่จัดการศึกษาระบบทางไกล ท่านประสงค์จะเรียนในแบบใด

- ☐ แบบเผชิญหน้า พบปะอาจารย์ในห้องเรียน
- ☐ แบบออนไลน์ที่สามารถสื่อสารกันได้สองทางระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น ระบบ skype เป็นต้น
- ☐ แบบผสมระหว่างการเผชิญหน้ากับแบบออนไลน์
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

6. ท่านมีความต้องการแผนการเรียนหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น) ของสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชแบบใดต่อไปนี้

- ☐ แบบที่ 1 เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการทำวิจัยที่มีคุณภาพสูงเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ โดยมหาวิทยาลัยอาจกำหนดให้มีการเรียนรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นได้โดยไม่นับหน่วยกิต ทั้งนี้ผู้เรียนต้องทำดุษฎีนิพนธ์ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต
- ☐ แบบที่ 2 เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการทำวิจัยที่มีคุณภาพสูงเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ โดยมหาวิทยาลัยกำหนดให้มีการเรียนรายวิชาโดยนับหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต และทำดุษฎีนิพนธ์ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต

7. ในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาเอก ท่านเห็นว่า รูปแบบใดเหมาะสมกับท่าน

- ☐ แบบทวิภาค ได้แก่ การเรียนในระบบสองภาคการศึกษาคือ ภาคแรก และภาคที่สอง
- ☐ แบบการเรียนการสอนต่อเนื่อง (Block course) ได้แก่ การเรียนรายวิชา และเมื่อเรียนวิชานั้นจบก็สอบและเริ่มเรียนวิชาอื่นต่อไป

8. ท่านต้องการให้มีการเชิญคณาจารย์/ผู้ทรงคุณวุฒิจากต่างประเทศทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นมาให้ความรู้ในหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น) หรือไม่

- ☐ ต้องการ เพราะ.....
- ☐ ไม่แน่ใจ เพราะ.....
- ☐ ไม่ต้องการ เพราะ.....

9. ท่านต้องการให้มีการนํานักศึกษาในหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น) ไปศึกษาและดูงานในต่างประเทศหรือไม่

- ☐ ต้องการ ☐ ไม่แน่ใจ ☐ ไม่ต้องการ

10. ในการจ่ายค่าธรรมเนียมการศึกษา ท่านประสงค์ชำระในลักษณะใด

- ☐ แบบจ่ายครั้งเดียวตลอดหลักสูตร
- ☐ แบ่งจ่ายเป็นงวด ๆ

ข้อเสนอแนะอื่น

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้ดำเนินการโครงการ

ผู้ดำเนินการโครงการวิจัย

ผู้ดำเนินการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนศักดิ์	สายจำปา	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน	สุวรรณมงคล	ผู้ร่วมวิจัย
3. นางสาวนภารัตน์	กิตติรัตนมงคล	ผู้ร่วมวิจัย
4. นางสาวอารีรัตน์	อินจ้อด	ผู้ร่วมวิจัย